TRST, sreda
8. januarja 1958
Leto XIV. - Št. 7 (3852)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638, 93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 -- Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.
MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. · FLRJ: izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Danes pred stalnim svetom NATO v Parizu osnutki odgovorov na Bulganinova pisma

Verjetno se danes ne bodo še sporazumeli - Ni še znano, kdaj bodo odgovori poslani v Moskvo - Zahodnonemški tisk označuje zmanjšanje vojaštva v SZ in Mac Millanov predlog za «dejanje dobre volje» - Značilen članek v ameriški reviji «Rakete in izstrelki»

WASHINGTON, 7. — Predstavnik ameriškega državnega departmaja je izjavil, da so načrt ameriškega odgovora maršalu Bulganinu sporočili včeraj ameriškemu stalnemu predstavniku v svetu NATO v Parizu. Dodal je, da bodo načrt proučili jutri skupno z načrti ostalih držav članic na sestanku stalnega sveta.

Predstavnik ni hotel povedati nobenih podatkov o vsebini odgovora. Nekemu ameriškemu novinarju, ki ga je vprašal za njegovo mnenje o izjavah, ki jih je nekoliko prej podal francoski poslanik v Washingtonu Alphand po razgovoru z Dullesom, ni hotel predstavnik dati nobenega odgovora. Francoski poslanik je namreč v glavnem izjavil, da so se ZDA načelno sporazumele s svojimi zavezniki o elementih odgovora sovjetski vladi. Predstavnik državnega departmaja ni hotel povedati, kdaj mislijo ZDA poslati svoj odgovor v Moskvo. Dodal je, da je potrebno čakati na konec zasedanja stalnega sveta NATO. Ameriški uradni krogi niso hoteli potrditi nekaterih informacij tiska iz Londona, da je Foreign Office sporočil Washingtonu uradno tolmačenje Mac Millanovega predloga za sklenitev pogodbe o nenapadanju med Sovjetsko zvezo in Zahodom. Predstavnik je na zadevno vprašanje odgovoril, da je državni departma dobil od svojega poslaništva v Londonu poročilo o Mac Millanovem govoru. Na vprašanje, ali misli, da bi bila dobra stvar sklenitev predlagane pogodbe, je predstavnik odklonil vsak odgovor.

Tudi predstavnik Foreign Officea je izjavil, da bo stalni svet NATO razpravljal jutri v Parizu o odgovorih maršalu Bulganinu. Dodal je, da je gotov, da bo angleški načrt predložen v proučitev. Po njegovem mnenju pa je malo verjetno, da bo svet stalnih predstavnikov že jutri dosegel načelen sporazum o odgovoru.

Zatrjuje se, da bo moral svet NATO imeti verjetno še en sestanek. Prav tako se zatrjuje, da angleška vlada ni mnenja, da je odgovor na Bulganinovo pismo nujen. Verjetno pa ga bodo poslali v Moskvo še ta mesec.

Ameriški kongres je danes začel novo zasedanje. Obe zbornici (senat in predstavniška zbornica) sta imeli kratko sejo, ki sta bili nato odloženi na četrtek, ko bo predsednik Eisenhower prebral svojo poslanico o stanju v državi.

Seja senata, ki ji je predsedoval Nixon, je trajala enajst minut. V predstavniški zbornici pa so predstavniki takoj predložili vrsto zakonskih osnutkov. Med temi tudi nekatere, ki predlagajo reorganizacijo ameriškega visokega vojaškega poveljstva. Dalje osnutek zakona za ustanovitev nove komisije za vsemirje in novo sekcijo za raziskovanja in razvoj ter za spodbujanje znanstvene izobrazbe. Pravo delo pa se bo začelo, potem ko bo Eisenhower v četrtek prebral svojo poslanico.

Predsednik Eisenhower je danes v Beli hiši sprejel glavne republikanske osebnosti obeh zbornic in se z njimi razgovarjal o svoji poslanici. Po sestanku je voditelj republikanske skupine v senatu senator Knowland izjavil, da je predsednik napovedal, da bo predložil v kongresu izenačen proračun, ki določa 74 milijard dolarjev izdatkov in dohodkov za prihodnje finančno leto. Pripomnil je, da je predsednik prepričan, da bo kljub sedanjemu padcu gospodarske dejavnosti v ZDA leto 1958 z gospodarskega stališča boljše kakor leto 1957.

Kakor poročajo, je Eisenhower zahteval danes od kongresa eno milijardo in 260 milijonov dolarjev dodatnih kreditov za razvoj izstrelkov in za letalsko obrambo.

Predsednik je zahteval, naj se znesek ene milijarde in 260 milijonov dolarjev za 12 mesecev, ki se končajo 30. junija prihodnjega leta, določi: 1. za pospešitev ekspanzije strateškega letalstva 219 milijonov; 2. Za razvoj balističnih izstrelkov za dolgo razdaljo vštevši graditev oporišč za izstreljevanje balističnih izstrelkov ter podmorskih balističnih izstrelkov 239 milijonov. 3. Za zgraditev sistema nadzorstva nad sovražnimi balističnimi izstrelki 683 milijonov. 4. Za razširitev letalske obrambe 29 milijonov.

Medtem pa je ameriški letalski departma čutil potrebo v zvezi s člankom v reviji «Izstrelki in rakete» zanikati trditev, da ameriška letala delajo fotografske posnetke nad sovjetskim ozemljem.

Omenjena revija je namreč objavila članek, v katerem časnikar Seabroock Hull piše, da ameriško strateško letalstvo dela stalne polete nad sovjetskim ozemljem in to uspešno in s precejšnjo imuniteto. Hull dodaja, da sovjetska protiletalska obramba ne uporablja vodljivih izstrelkov proti ameriškim strateškim letalom. Hull pravi tudi, da uspešni poleti teh ameriških letal, ki delajo fotografske posnetke, kaže, da bi v primeru potrebe ameriški bombniki v zadostni meri lahko prodrli v notranjost sovjetskega zračnega prostora, tako da bi to pomenilo katastrofo za Sovjetsko zvezo. Kakor rečeno, je ameriški letalski departma vse te trditve uradno zanikal.

Medtem pa se pojavljajo prvi komentarji o sovjetskem sporočilu, da namerava Sovjetska zveza zmanjšati število svojih oboroženih sil za drugih 300.000 mož. Glede napovedi, da bo 41.000 sovjetskih vojakov zapustilo Vzhodno Nemčijo, izjavljajo v zahodnonemških uradnih krogih, da se zaradi točnejših podatkov ne morejo sedaj dokončno izreči. Bonnski list «General Anzeiger», ki je naklonjen vladi, pravi, da je sporočilo o zmanjšanju števila oboroženih sil «dejanje dobre volje». «To je, piše list, dobra podlaga za nova pogajanja o razorožitvi, čeprav se njegov pomen ne sme precenjevati». List pripominja, da sporočilo prihaja takoj po Mac Millanovem predlogu za pogodbo o nenapadanju, o katerem pravi, da je «enak dokaz dobre volje».

Neodvisni «Neue Rhein Zeitung» piše, da je sporočilo «zanimivo, toda ne presenetljivo». Nato dodaja, da je zmanjšanje števila «konvencionalnega» vojaštva normalen razvoj tako v Sovjetski zvezi kakor v ZDA, ter nadaljuje: «Če se bo ta razvoj nadaljeval, se bo število čet v Vzhodni in Zahodni Nemčiji stalno manjšalo in imeli bomo eventualno tisto področje brez oborožitve, o katerem govori toliko načrtov. To je pozitivna tendenca».

Medtem pa zatrjujejo v zahodnih specializiranih krogih, da se bo z demobilizacijo 300 tisoč mož iz sovjetske vojske število sovjetskih oboroženih sil zmanjšalo na približno 3 milijone 650.000, katerim je treba dodati približno 400.000 mož varnostnih sil.

Po teh ocenjevanjih so sovjetske oborožene sile po demobilizaciji leta 1955 in 1956 (skupno 1.840.000 mož) takole razdeljene: vojska 2.500.000, letalstvo 650.000, mornarica osem sto tisoč. Kopenska vojska je razdeljena na 175 divizij, od katerih 110 pehotnih in 65 oklepnih. 133 divizij je v Evropi in od teh okoli 60 v državah ljudske demokracije.

Letalstvo razpolaga baje s 30.000 napadalnimi letali in s približno 20.000 prevoznimi letali. Računa se, da v SZ lahko izdelajo letno 6.000 reakcijskih letal.

Mornarica ima baje 30 križark, 120 torpednih lovcev, 800 drugih ladij in približno 500 podmornic. Mornarica ima baje na razpolago približno 4.000 letal.

Tem vojakom je treba dodati približno 80 divizij (nad en milijon mož) v državah ljudske demokracije, ki so pod poveljstvom maršala Konjeva v okviru varšavskega pakta. Po ocenjevanju japonskih krogov pa šteje kitajska vojska sedaj približno 3 milijone mož. Zatrjuje se, da bi Sovjetska zveza v primeru potrebe lahko mobilizirala v 30 dneh približno 400 divizij.

DANES

V Parizu bodo danes stalni predstavniki NATO pregledali osnutke, ki so jih posamezne vlade pripravile za odgovor na nedavna Bulganinova pisma. Sicer vsebina teh prvih osnutkov ni znana, vendar pa izjave, ki so jih te dni dali posamezni državniki, vsaj deloma nakazujejo tendenco posameznih vlad. Predlog Mac Millana za sklenitev pogodbe o nenapadanju med Zahodom in Sovjetsko zvezo bo verjetno vključen v angleški osnutek, čeprav morda v dokaj zvodeneli obliki v smislu uradne izjave Foreign Officea, naj bi se predlagani pakt sklenil kot dopolnilo prej sklenjenih sporazumov o najvažnejših vprašanjih. Medtem je prišlo sovjetsko sporočilo o nadaljnjem znižanju števila sovjetskih oboroženih sil in o delnem umiku sovjetskih čet iz Vzhodne Nemčije. Zahodnonemški tisk označuje to sporočilo in prav tako tudi Mac Millanov predlog za «dokaz dobre volje».

Verjetno se v Parizu ne bodo tako zlahka sporazumeli o odgovoru, ker ameriški državni departma ni prav naklonjen vedno vztrajnejšim zahtevam evropskih zaveznikov, naj se vendarle iščejo stiki s Sovjetsko zvezo. Predvideva se, da bo diskusija precej živahna.

* * *

Mac Millan, ki je včeraj odpotoval na obisk v azijske države Commonwealtha, je morda hotel s svojo izjavo prej pomiriti te države, ki se tudi vztrajno zavzemajo za politiko pomirjenja in sporazumevanja med Vzhodom in Zahodom.

Odstop britanskega zakladnega ministra Thorneycrofta in še dveh članov vlade finančnega resora je dogodek, ki je imel dovolj močan odmev ne samo v Angliji, temveč tudi izven nje. Pokazalo se je, da v vladi ni bilo enotnosti glede borbi proti inflaciji, pri čemer pa nekateri poudarjajo, da stališče Thorneycrofta ni boljše od Mac Millanovega in da bi ljudem prineslo še več težav. Mac Millan je pred svojim odhodom stvar prav na hitro uredil ter zapustil vlado «zaceljeno». Toda laburisti imajo gotovo prav, ko trdijo, da je ministrski predsednik zapustil za seboj zmedo v vladi in razcepljenost v stranki. Gotovo bodo tudi skušali to stanje izkoristiti, kot so že napovedali, ter bodo vedno glasneje zahtevali odstop vlade. Verjetno bo imela ta zahteva v javnosti vedno več odmeva, tako da ni izključeno, da zares pride do volitev. Morebitni uspeh laburistov pri volitvah ter prevzem vlade bi pa lahko pomenil znaten udarec sedanji koncepciji zahodne politike.

RAZGOVORI SUKARNO-NEHRU

Indonezija je pripravljena rešiti vse spore s pogajanji

NOVI DELHI, 7. — Predsednik indonezijske republike je danes prišel v Novi Delhi, kjer je imel dva razgovora z Nehrujem. Domnevajo, da je Sukarno poročal Nehruju o sporu s Holandsko. Nocoj je bil Sukarno gost na večerji pri predsedniku Prasadu. V Kalkuti, kjer se je njegovo letalo ustavilo na poti v Novi Delhi, je Sukarno izjavil, da je Indonezija vedno pripravljena rešiti vse spore s pogajanji. V Novem Delhiju pa je izjavil, da se bo med svojim potovanjem lahko dovolj okrepil, da se bo vrnil v Indonezijo zdrav. «Ne zanikujem pa, je dodal Sukarno, da se bom s svojimi prijatelji razgovarjal o naši politiki do Holandske in o razvoju mednarodnega položaja.»

——«»——

Petru Groza umrl

MOSKVA, 7. — Agencija Tass je sporočila, da je predsednik prezidija velike romunske skupščine Petru Groza umrl. Groza je bil operiran lanskega oktobra na črevesju, toda še dalje je vršil funkcije predsednika prezidija velike skupščine. 26. decembra je bil navzoč pri otvoritvi zasedanja skupščine, ob Novem letu pa je govoril po radiu. Naslednjega dne pa so sporočili, da se je njegovo zdravstveno stanje nenadoma poslabšalo.

Groza je bil sin premožnih kmetov v Transilvaniji. Studiral je pravo v Budimpešti, Berlinu in Leipzigu. V politično življenje je posegel prvič leta 1918 v starosti 34 let. Leta 1920 je bil minister narodnih manjšin, leta 1933 je ustanovil napredno «fronto delavcev», potem ko je prekinil politične odnose z voditeljem kmečke stranke Maniujem.

Leta 1943 je bil aretiran kot nasprotnik režima, ki je sodeloval z nacisti. Po osvoboditvi pa je postal voditelj kmečke levice, ki je bila povezana s komunisti. Marca 1945 je postal ministrski predsednik, toda leta 1952 je to mesto prepustil Deju in prevzel funkcijo predsednika velike skupščine.

——«»——

LONDON, 8. — Jugoslovanski veleposlanik v Londonu Ivo Vejvoda je obiskal danes britanskega zunanjega ministra Selwyna Lloyda. Razgovarjala sta se o raznih mednarodnih vprašanjih ter o odnosih med obema državama.

Nobenega sporazuma v Parizu o prestolnici „Male Evrope“

Sprijaznili so se z rešitvijo o «začasni decentralizaciji» - Italijanski predstavnik Campilli imenovan za predsednika investicijske banke

PARIZ, 7. — Ob zaključku konference šestih zunanjih ministrov evropske skupnosti so objavili sledeče uradno sporočilo:

Ministri so imenovali člane uradov evropskih organizmov, ki so bili ustanovljeni z rimskimi sporazumi. Sprejeli so načelo, na podlagi katerega se mora v bodoče uvesti rotacija, kar se tiče narodnosti raznih predsednikov in podpredsednikov.

a) V komisijo za evropsko gospodarsko skupnost so bili imenovani: predsednik: Walter Hallstein (Nemčija), podpredsedniki: Malvestiti (Italija), Rasquin (Luksemburg), Rey (Belgija) in en član nemške narodnosti, ki bo imenovan pozneje.

b) V komisijo za Evratom: predsednik Armand (Francija), podpredsednik Medi (Italija). Člani: De Groots (Belgija), Krekeler (Nemčija), Sassen (Holandska). Luksemburg bo akreditiral pri komisiji kvalificiranega predstavnika, ki bo imel nalogo skrbeti za stalno povezavo.

c) V evropsko investicijsko banko: Vlade so se sporazumele, da imenujejo za predsednika sveta guvernerja Pietra Campillija (Italija), za podpredsednika eno nemško in eno francosko osebnost. Sprejeli so ostavko, ki sta jo podala René Mayer, dosedanji predsednik visoke oblasti jeklarske in premogovne skupnosti ter podpredsednik Franz Etzel. Sklenili so da bosta nadomestila ti dve osebnosti kot člana Franz Bluecher in E. R. Raynaud. Po posvetovanju z visoko oblastjo so imenovali za predsednika te oblasti Paula Fineta (Belgija), za podpredsednika pa Spierenburga (Holandska).

Skupščina: Ker mora predsednika izbrati skupščina, so se ministri sporazumeli, da bodo do predstavnikom svojih parlamentov priporočali naj se za predsednika imenuje italijanski parlamentarec.

Razsodišče: Sklenili so, da bo novo razsodišče treh skupnosti začelo delovati 1. aprila 1958. Njegov predsednik bo holandske narodnosti.

Ministri so se sporazumeli, da je potrebno čim prej imenovati stalne predstavnike pr. skupnostih.

Sedež: Sporazumeli so se, da bodo v enem samem kraju združili vse evropske organizacije šestih držav, takoj ko se bo ta koncentracija dala res izvesti in v skladu z določbami pogodb. Za izbiro sedeža so sklenili, da se bodo ponovno sestali 1. junija 1958 medtem pa bodo, kar se tiče predloženih kandidatur, vprašali za mnenje skupščine, predsednika visoke oblasti jeklarske in premogovne skupnosti, predsednikov komisij skupnega tržišča in Evratoma ter predsednik razsodišča in investicijske banke. Posvetovali se bodo tudi s kvalificiranimi mednarodnimi strokovnjaki za urbanistiko.

Ker ni bil določen še noben dokončni ali začasni sedež, priporočajo vlade tem komisijam, naj imajo svoje sestanke v Val Duchesse (Bruselj) ali pa v Luksemburgu. Za sestanek sveta ministrov obeh skupnosti in ravnateljstva investicijske banke bosta skrbela njuna predsednika. Skupščina se bo sestala v Strassburgu.

Prvi sestanek sveta ministrov evropske skupnosti bo 25. januarja v Bruslju pod predsedstvom belgijskega zunanjega ministra Larocka. Podpredsednik sveta ministrov italijanski zunanji minister Pella je na tiskovni konferenci izjavil, da določitev Bruslja za prvi sestanek nikakor ne prejudicira poznejših sklepov glede sedeža evropskih organizmov. Pella je dalje izjavil, da se bodo evropske komisije, ki jih predvidevajo rimski dogovori, uradno rodile 10. januarja, njih sestanek pa bodo sklicali njih predsedniki.

Kakor izhaja iz poročila, se niso mogli sporazumeti o skupnem sedežu evropskih organizacij, čeprav so se načelno sporazumeli, naj te organizacije imajo en sam skupni sedež. Kakor je izjavil italijanski zunanji minister Pella, ni italijanskemu predlogu (Milan, Turin, Stresa in Monza) nihče nasprotoval a ga niti nihče ni podpiral. Dejal je tudi, da, «če se o Parizu nikoli ni govorilo, se je o njem mnogo mislilo». Za sedaj so sprejeli rešitev, ki praktično pomeni «začasno decentralizacijo».

Izvršilna odbora skupnega tržišča in Evratoma se bosta sestala v Bruslju ali Luksemburgu. V Luksemburgu bo ostala tudi premogovna in jeklarska skupnost. V Strasburgu se bo sestala evropska skupščina. Zelo verjetno bo začasni sedež upravnega sveta investicijske banke v Milanu. V Haagu pa bo sedež razsodišča.

Po odstopu Thorneycrofta in drugih dveh ministrov

Mac Millan je odšel na važno potovanje ter zapustil zmedo v vladi in stranki

«Vlada v senci» bo zahtevala razpravo o ostavki vlade - Vlada je razdvojena tudi glede vprašanja Cipra - Dulles ima svoj načrt za rešitev ciprskega vprašanja?

LONDON, 7. — Britanski ministrski predsednik Mac Millan je danes ob 11.10 z letalom odpotoval proti New Delhiju. Pred odhodom je še dejal, da so nekatere težave, ki so se pojavile v notranjih zadevah, povzročile pri njem nekoliko zaskrbljenosti, toda sedaj se je vse dobro rešilo. Vlada, je dejal Mac Millan, bo nadaljevala svojo nalogo. Vedno je z osebnega stališča neprijetno, če nastanejo med kolegi nasprotstva. Toda kar pri tem šteje, je skupina v svoji celoti. Zelo sem zadovoljen zaradi moči in učinkovitosti te skupine, je rekel Mac Millan. Potem je še prebral brzojavko, ki mu jo je poslal Churchill, ki mu ob odhodu zagotavlja svojo podporo. Dejal je še, da bodo razgovori, ki jih bo imel z ministrskimi predsedniki Commonwealtha, mnogo bolj učinkoviti kot pa tisoči telegramov, poslanic in pisem. Rekel je nadalje, da je namen tega njegovega potovanja «poslušati, gledati in učiti se».

Ministrski predsednik Mac Millan bo odsoten šest tednov. Na posebnem letalu je poleg njega odpotovala tudi njegova žena.

«Ministri, ki so odstopili, so se hoteli boriti proti inflaciji, toda ostali člani vlade tega niso hoteli,» je izjavil davi Nigel Birch, gospodarski tajnik zaklada, ki je včeraj podal ostavko skupno z zakladnim ministrom Thorneycroftom ter finančnim tajnikom zaklada Enochom Powellom. «To je pravi vzrok krize,» je dostavil Birch. Izjavil je, da bo v parlamentu še naprej branil politiko, ki jo zagovarja.

Novica o Thorneycroftovi ostavki je bila davi sprejeta z zaprepaščenjem, vendar je bila na poslovnem področju prva reakcija manj huda, kot se je pričakovalo. Ob 13. uri je bil Thorneycroft sprejet pri kraljici ter ji izročil pečat državnega zaklada. Ta ceremonija pomeni pravi konec funkcije ministra, ki je odstopil.

Kmalu zatem je kraljica predsedovala zasebnemu svetu ob navzočnosti novega zakladnega ministra Heathcoata Amoryja, lorda-predsednika sveta Hailshama, novega ministra za poljedelstvo Johna Hara, ministra za vzgojo Geoffrea Lloyda ter novega vojnega ministra Christophera Soamesa.

Komentirajoč odstop Thorneycrofta je vodja laburistične stranke Gaitskell dejal, da to dokazuje, da je vlada v razsulu. Ministrski predsednik odhaja na važno misijo, je dejal Gaitskell, toda za seboj pušča zmedo v vladi ter razdvojenost v svoji stranki. Gotovo je prišel trenutek za zamenjavo. Laburistična stranka že več mesecev obtožuje hinavščino gospodarske politike konservativcev v notranjih zadevah. Odstop zakladnega ministra potrjuje naše kritike. Na vse to je en sam odgovor; Mac Millan mora oditi, je zaključil Gaitskell.

Predsednik laburistične stranke Morgan Phillips pa je v nekem govoru v Cardiffu rekel: «Ko neka stranka ne uspe doseči sporazuma znotraj stranke, ne more pričakovati podpore javnega mnenja. Obrniti se mora torej k volivcem, da na ta način nudi prebivalstvu možnost, da izrazi svoje mnenje.»

Laburistična «vlada v senci» je imela sestanek ter nato objavila izjavo, v kateri sporoča, da bo takoj, ko se bo obnovilo delo v parlamentu 21. januarja, zahtevala debato o ostavki vlade. Izjava trdi, da predstavlja ostavka zakladnega ministra ter dveh drugih ministrov težak dogodek, ki je sledil ostavkam drugih važnih ministrov v zadnjih 12 mesecih. Vse to dokazuje napredujoče razkrajanje vlade, ki ni več v stanu, da bi dala državi tisto vodstvo, ki ga tako nujno potrebuje.

Številni angleški listi izražajo strah, da bo ostavka zakladnega ministra Thorneycrofta zavrla finančno disciplino in borbo proti inflaciji. «Times» piše: «In tako Mac Millan ni podprl svojega pogumnega zakladnega ministra. Vsi tisti, ki so čutili, da je usoda borbe za gospodarsko gotovost Velike Britanije še negotova, so morali upati v to pomoč. Toda ni bilo tako in Thorneycroftu ni ostalo drugega, kot da odstopi. «Financial Times» pa ima zaupanje v trditve, po katerih se v finančni politiki vlade ni nič spremenilo. «New Chronicle» obžaluje odstop Thorneycrofta medtem ko konservativni neodvisni «Daily Express», ki je že več časa napadal Thorneycrofta zaradi njegovega filoevropejstva, izraža zadovoljstvo.

V Parizu sicer še ni uradnih komentarjev o Thorneycroftovem odstopu, ker smatrajo to za notranjo stvar Anglije, vendar pa so v diplomatskih krogih mnenja, da lahko pomeni ta odstop še en korak k splošnim volitvam v Veliki Britaniji. Ta odstop, pravijo, bo resno omajal vladno skupino ter odprl pot novim napadom laburistov. Če pa bi pri novih volitvah prišli na vlado laburisti, pravijo v nekaterih diplomatskih krogih v Parizu, bi se lahko celotna koncepcija sedanje zahodne politike spremenila.

Lord Salisbury, bivši lord-predsednik zasebnega sveta ter «siva eminenca» konservativne stranke, ki je lani podal ostavko v znak protesta proti osvoboditvi nadškofa Makariosa, je napisal pismo «Timesu» o vprašanju Cipra. Gre za mednarodni problem, piše lord Salisbury, ki se ne bi mogel rešiti, kot to želi nadškof z enostavnimi pogajanji med Veliko Britanijo ter ciprskim ljudstvom. Od rešitve ciprskega problema je namreč odvisno bodoče stališče Turčije do Zahoda. Gotovo Turčija ne bi stopila v vzhodni tabor, če bi ji rešitev ciprskega vprašanja ne ugajala. Vendar pa bi jo lahko njena nezadovoljnost porinila v nevtralizem. Tak nevtralizem pa bi bil za Zahod poguben, nadaljuje Salisbury. Ker je namreč Turčija glavni vezni člen med NATO in bagdadskim paktom, bi glavna ovira sovjetskemu prodiranju na Srednji vzhod izginila in Grčija sama bi zaradi tega trpela posledice, zaključuje lord Salisbury.

List «Eleftherija» iz Nikozije piše, da namerava državni tajnik ZDA Dulles prihodnji mesec v Ankari razpravljati o lastnem načrtu za rešitev ciprskega vprašanja. Ta načrt, piše list, bi se naslanjal na načelo samoodločbe za ciprsko ljudstvo ter podelitve specialnega statuta za turško manjšino. Razen tega naj bi se po tem načrtu vrnil na otok nadškof Makarios. List pravi, da bo Dulles načel to vprašanje, ko bo obiskal Ankaro, da se sestane s turškim predsednikom vlade Menderesom.

Letalo, s katerim potuje ministrski predsednik Mac Millan v Indijo, je danes pristalo v Nikoziji.

——«»——

PARIZ, 7. — Emile Roche je bil ponovno izvoljen za predsednika francoskega gospodarskega sveta. Od leta 1954 je bil Roche že petič izvoljen za predsednika tega sveta.

«Borba» o Titovem predlogu

Izvenblokovske države bi omilile nasprotja

Sestanek velikih in malih odgovarja demokratičnim načelom listine OZN

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 7. — *Poleg politike naslanjanja na sile, ki na žalost še vedno prevladuje v mednarodnih odnosih, se javljajo nove ideje in vedno bolj pogostoma koristne pobude in konkretni predlogi. Borba med novimi in starimi koncepcijami, med rušilnimi in ustvarjalnimi silami, stopa v kritično fazo. Medsebojna blokovska zaostritev pušča hude posledice za seboj, ki so objektivna in subjektivna ovira za vzpostavitev neposrednih stikov med zahodnimi silami in Sovjetsko zvezo. Toda vse to niti najmanj ne zmanjšuje realnosti ideje o potrebi stikov in pogajanj, kjer je realna pot, ki lahko odstrani te ovire.*

Maršal Tito je v svoji novoletni poslanici opozoril na to realno pot s predlogom o sestanku na najvišji ravni velikih in majhnih držav. Nesporno je, da je v sedanjem stanju odnosov med Vzhodom in Zahodom ideja maršala Tita mnogo bolj realna in ima večjo možnost uspeha kakor pa ideja o sestanku samo državnikov velikih sil. Po mnenju «Borbe» je sestanek zastopnikov velikih in malih laže sklicati zaradi dejstva, da mnoge izvenblokovske države, ki so ohranile dobre odnose z Vzhodom in Zahodom, niso obremenjene z balasti preteklosti. Njihova navzočnost na konferenci bi omilila ostrino blokovskih nasprotij in nudila najboljše možnosti tako glede same vsebine razgovorov kakor glede konkretnih rezultatov sestanka. Navzočnost zastopnikov malih držah, posebno tistih, ki ne pripadajo blokom, bi zelo ugodno vplivala tudi na napore, da se najde rešitev konkretnih mednarodnih vprašanj. Danes, ko je postalo jasno, da politika sile ne more dati nobenih pozitivnih rezultatov, so toliko bolj pomembne izkušnje tistih držav, ki so v praksi uspešno razvijale vsestransko mednarodno sodelovanje. Izvenblokovske države po svojem položaju in stališču do nerešenih mednarodnih vprašanj lahko olajšajo napore za njihovo rešitev.

Poleg tega ideja o sestanku državnikov velikih in malih držav popolnoma odgovarja demokratičnim načelom v mednarodnih odnosih, listini Združenih narodov, katerih dosledno spoštovanje je bistveno za izgradnjo trdnega miru. Sestanek, na katerem bi najodgovornejši zastopniki velikih in malih držav poudarili skupno pripravljenost, da rešijo nerešena mednarodna vprašanja in bi se obvezali, da ne bodo uporabljali sile v medsebojnih odnosih, bi po mnenju «Borbe» ugodno vplivali na splošno ozračje in bi pripomogel, da se začnejo odstranjevati vzroki napetosti. Zato daje sestanek predstavnikov velikih in malih držav na najvišji ravni najrealnejšo možnost za vzpostavitev prepotrebnih stikov med državniki in za nujno potrebno sporazumevanje.

Predsednik republike maršal Tito je sprejel danes izrednega veleposlanika Sovjetske zveze Ivana Zamčevskega. To je prvi sestanek maršala Tita s sovjetskim veleposlanikom po seji plenuma CK KP SZ, ki je odločila o usodi maršala Žukova. Uradno poročilo agencije Tanjug o sprejemu ne javlja, kdo je dal pobudo za sestanek. V diplomatskih krogih prevladuje mnenje, da je za sprejem zaprosil sovjetski veleposlanik.

Ob smrti predsednika prezidija velike ljudske skupščine Romunije dr. Petra Groze je maršal Tito poslal sožalne brzojavke prezidiju velike skupščine, predsedniku romunske vlade in soprogi pokojnika.

B. B.

V SZ nič ne vedo o raketi s človekom v višini 300 km

Zahodni krogi v Moskvi so morda postali žrtev kakega sovjetskega-Orsona Wellesa - Raketa, ki bo izstreljena za polet na Luno, bo imela začetno hitrost 40.000 kilometrov in bo dosegla Luno po 115 urah

PARIZ, 7. — Funkcionarji UNESCO so sporočili, da je sovjetski državni odbor za mednarodno geofizično leto obvestil UNESCO, da ne ve ničesar o izstrelitvi rakete, na kateri naj bi bilo človeško bitje. Nemška tiskovna agencija DPA javlja, da je njenemu dopisniku podravnatelj sovjetske tiskovne agencije TASS izjavil, da agenciji Tass ni nič znano o izstrelitvi rakete s človekom v vsemirje. Podravnatelj Tass je še dostavil, da si na noben način ne more zamišljati, kako so mogle zahodne agencije dobiti tako vest. V Moskvi pa je neki član za kulturne zveze z inozemstvom rekel: «Kolikor mi vemo, vest ni resnična. Če je resnična, bo uradno objavljena». Neki predstavnik tajništva akademije znanosti pa je izrazil skepso o osnovanosti takih vesti. V moskovskih zahodnih diplomatskih krogih so sedaj vedno bolj prepričani, da gre le za neke govorice.

Neki sovjetski akademik je dejal, da je do govoric prišlo bržkone zaradi tega, ker v Moskvi predvajajo neki avanturistični film, ki se ukvarja s tem vprašanjem. Razen tega že od novembra meseca sovjetski časopisi pogosto pišejo o tem problemu.

V Washingtonu menijo, da so bili zahodni krogi v Moskvi morda žrtev kakega sovjetskega... Orsona Wellesa. (Znano je, da je nekoč Orson Welles priredil radijsko oddajo o imaginarnem napadu Marsovcev na Zemljo. Številni poslušalci, ki niso slišali začetka oddaje, so se predali paniki in policija je imela kaj opraviti, preden jih je pomirila.) Sovjetski radio je namreč v svoji oddaji za notranjost države v nedeljo zvečer predvajal v okviru «dneva znanosti in tehnologije» reportažo o imaginarni izstrelitvi rakete s človekom. Napovedovalec je dejal, da do take izstrelitve lahko pride v bližnji bodočnosti.

Kljub vsemu pa na Zahodu nekateri znanstveniki smatrajo za možno, da so v SZ izstrelili raketo, ki je poletela 300 kilometrov visoko s človekom, ki se je potem s te višine živ in zdrav vrnil na Zemljo. Voditelj demokratske večine v senatu Lyndon Johnson, ki vodi pri senatni komisiji preiskavo o vodenih izstrelkih, je izjavil: «Če je res, potem ta sovjetski uspeh potrjuje informacije, ki jih je že zbrala komisija in po katerih imam dokaz, da si Amerika ne more dovoliti razkošnosti, da bi podcenjevala sovjetske napore.»

V publikaciji «Naloga znanosti in tehnike v moderni vojni» piše sovjetski inženirski general Pokrovski, da bi lahko sputnike rabili za odmet atomskih bomb na sovražno ozemlje in za opazovanje. Razen tega je general Pokrovski mnenja, da bo dobila borba za osvojitev etra čimprej zelo oster značaj na področju izkoriščanja Hertzovih valov za vojaške namene in istočasno v iskanju sredstev za preprečitev, da bi se jih posluževal sovražnik.

List «Moskva zvečer» objavlja danes članek predsednika astronavtske sekcije sovjetskih polvojaških združenj Varvarova z naslovom «Polet proti Luni postaja realnost». V članku trdi Varvarov: «Problem dospeti na Luno je danes tehnično izvedljiv. Sovjetski znanstveniki že preračunavajo najbolj ugodne poti za polete ne samo proti Luni temveč tudi proti najbližjim planetom in to z minimalno uporabo energije.» Varvarov piše, da bo izstreljena raketa, ki bo poletela z Zemlje z začetno hitrostjo 40.0000 kilometrov na uro in bo dosegla Luno po 115 urah leta. Pozneje bodo izstrelili raketo, na kateri bo neko živo bitje.

16. t. m. bodo predavanja o ustavi v vseh šolah

Parlament začne z delom šele 21. t. m. - Poslanci MSI odhajajo v Laurovo stranko

(Od našega dopisnika)

RIM, 7. — Prosvetni minister je poslal danes vsem šolam navodila za proslavo desete obletnice ustave na dan 16. t. m. Na vseučiliščih bodo predavatelje o pomenu ustave določili rektorji, na srednjih šolah ravnatelji, na osnovnih šolah pa bodo o ustavi govorili posamezni učitelji.

Predsednik vlade Zoli bo jutri sprejel delegacijo bivših partizanov, Parrija, Cadorno in Boldrinija in jim dal odgovor na njihov predlog, naj vlada organizira odporniško zborovanje. Predlog je bil Zoliju postavljen že pred prazniki in tedaj je bilo tudi rečeno, da se bo predsednik prej posvetoval s Cadornom. Ni znano, ali bo odgovor pozitiven.

Precejšnjo senzacijo je vzbudila v Rimu vest, da bo Hruščev, ki se baje dogovarja z nekim ilustriranim italijanskim tednikom za intervju, ponudil pomoč pasivnim krajem Južne Italije. Ni še znano, ali je vest resnična. Komunisti in socialisti vztrajajo pri zahtevi, da se skličeta parlamentarni komisiji za obrambo in zunanjo politiko. Razprava o italijanski zunanji politiki je sedaj še bolj nujna, ker bi obe komisiji razpravljali tudi o stališču, ki naj ga uradno zavzame vlada spričo Mac Millanovega predloga za sklenitev nenapadalnega pakta med Zahodom in ZSSR. Parlamentarne komisije pa bodo sicer začele z delom 14. t. m. Tako bo parlamentarna komisija za promet razpravljala o zakonskem dekretu za ureditev pravnega položaja osebja PTT.

Poslanska zbornica in senat bosta začela z delom šele 21. t. m. Poslanci bodo razpravljali najprej o agrarnih pogodbah, nato o potnih listih, dalje o pokojninah in o plačah univerzitetnih profesorjev.

V zvezi z nedeljskim Fanfanijevim govorom se je danes oglasil vatikanski «Osservatore romano», ki se seveda strinja s Fanfanijem glede istočasnih volitev in glede predloženih koalicij po volitvah. Opozarja pa, da ne bi smele «demokratične» stranke preveč napadati krščansko demokracijo pred volitvami, ker lahko že vnaprej pokvarijo bodočo «homogenost».

Vse kaže, da bo v kratkem prišlo do ponovne združitve obeh monarhističnih strank. Lauro je za 12. t. m. sklical veliko zborovanje svojih aktivistov, Covelli pa, ki je sedaj pripravljen sprejeti vse Laurove pogoje, izredno skupščino. Fanfani precej odločno nasprotuje združitvi, ker se boji, da bi združeni monarhisti pridobili na jugu glasove na škodo KD. Fašisti pa - vsaj uradno - združitev podpirajo, ker vidijo v njej podlago za volilni sporazum vseh desničarskih strank, hkrati pa se združitve bojijo, ker bi utegnila pospešiti že dolgo trajajoči razkroj MSI. V zadnjem času namreč misinski poslanci zelo pogosto prehajajo v Laurovo stranko. Danes je bil na vrsti fašistični poslanec Foschini, za katerega pa se je že prej vedelo, da namerava slediti tržaškemu fašističnemu voditelju Colognattiju, ki je med prvimi presedlal v stranko bivšega bogatega neapeljskega župana in — «viteza dela».

V zvezi z imenovanjem ministra Campillija za predsednika «Evropske banke za investicije», se predvideva, da bo njegove posle predsednika Blagajne za jug začasno prevzel predsednik vlade Zoli. Fanfani pa bo po nedeljskem govoru v Bologni še nadalje vztrajal na istočasnih volitvah in predčasnem razpustu senata. Govori se, da pri tem ne bo — kot je njegova navada — izbiral sredstev pa čeprav bi moral uporabiti tako imenovano «krizo vlade v temi». To bi se zgodilo šele konec februarja, ko bo zakon o reformi senata prišel drugič pred senatorje.

Pella bo jutri že v Rimu, ker je iz Pariza odpotoval danes ponoči. Kaže, da je z lanskoto umaknil predlog, naj bi bil Turin ali Milan sedež «Evropskega skupnega tržišča» v zameno za Campillijevo predsedstvo banke. V primeru, da bi tržišče imelo pomožne sedeže v eni ali dveh državah «Male Evrope», bi eno izmed obeh italijanskih mest še vedno lahko prišlo v poštev.

A. P.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 8,3, najnižja 5,3, zračni tlak 9994,6 raste, vlaga 83 odst., veter 5 km, nebo pooblačeno, morje rahlo razgib., temper. morja 10,2.
Vreme danes: Oblačno s krajevnimi razjasnitvami.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 8. januarja
Severin, Biserka
Sonce vzide ob 7.46 in zatone ob 16.35. Dolžina dneva 8.52. Luna vzide ob 20.15 in zatone ob 9.02.
Jutri, ČETRTEK, 9. januarja
Julijan, Lija

Pobuda strank «demokratične levice»

Prijava notranjemu ministrstvu o nezakonitem upravljanju občine

Krščanska demokracija naj končno jasno pove, kaj misli glede razpisa novih občinskih volitev

Včeraj so se na sedežu PSDI sestali predstavniki štirih strank «demokratične levice» (PSI, PSDI, PR in PRI), ki so razpravljali o razpisu novih občinskih volitev. Sklenili so, da bodo 14. t. m. predložili notranjemu ministru Tambroniju formalno prijavo o nezakonitem položaju, ki bo nastal v tržaški občini zaradi dejstva, da niso bila pravočasno napovedana volilna zborovanja za obnovitev tržaškega občinskega sveta. V okviru socialdemokratske pobude so se predstavniki «demokratične levice» sporazumeli, da bodo o tem obvestili vse skupine bivšega občinskega sveta.

Kot smo že večkrat pisali zapade 14. t. m. rok za razpis občinskih volitev, ali pa vsaj za sklicanje volilnih zborovanj, ki se po zakonu morajo začeti 45 dni pred volitvami. Razne stranke so že obvestile tržaško prefekturo in vladni komisariat, da bi morale biti volitve razpisane najkasneje v treh mesecih po formalnem razpustu občinskega sveta, kot to določa zakon štev. 203 od 5. aprila 1951. leta. Ta zakon pravi, da se morajo občinski sveti, ki so se sami razpustili zaradi ostavke večine svetovalcev, kar velja za primer v našem mestu, obnoviti v roku treh mesecev. Na osnovi tega zakona je bil tudi imenovan prefekturni komisar za začasno upravljanje občine. Ta rok zapade 14. t. m. Do sedaj pa prefektura ni še ničesar ukrenila, da bi bile razpisane nove občinske volitve. Zato je tudi popolnoma upravičeno stališče štirih strank «demokratične levice» in drugih levičarskih strank, da bodo od 14. januarja dalje vsi sklepi prefekturnega komisarja na občini nezakoniti.

Sedaj bi bilo najbolj koristno, da bi socialdemokrati čimprej uresničili svojo pobudo za sklicanje skupnega sestanka vseh skupin bivšega občinskega sveta. Na tem sestanku bi morale vse stranke in gibanja skupno nastopiti pri pristojnih oblasteh za razpis volitev v najkrajem času. Obenem pa bi na tem sestanku najbolj točno ugotovili, katere so tiste stranke, ki nasprotujejo čimprejšnjim volitvam. Zlasti velja to za Krščansko demokracijo, ki do sedaj ni napravila najmanjšega koraka za razpis volitev. Sicer je bilo že mnogokrat ugotovljeno, da demokristjani podpirajo zavlačevanje, ker hočejo, da bi se občinske volitve v Trstu vršile po vsedržavnih političnih volitvah.

V tej zvezi je nujno omeniti tudi polemiko, ki se je v zadnjih tednih razvila med strankami «demokratične levice» in Krščansko demokracijo glede tega vprašanja. Omenjene stranke so v skupni izjavi obtožile KD, da namenoma zavlačuje razpis občinskih volitev. KD pa jim je v odgovoru skušala zanikati to obtožbo z izgovorom, da razpis občinskih volitev ni stvar političnih strank, ampak samo pristojnih oblasti. Na ta demokristjanski izgovor je včeraj odgovoril tajnik tržaške federacije PSDI, ki pravi, da ima Krščanska demokracija, ki predstavlja znaten del prebivalstva, še vedno možnost zahtevati od tukajšnjih in vladnih oblasti razpis volitev v zakonitem roku. Zato poziva PSDI demokristjane, naj zavzamejo javno in nedvoumno stališče glede tega važnega vprašanja. To je najmanj, kar se lahko zahteva od stranke, ki je prevzela odgovornost za razpust občinskega sveta. Podobno so demokristjanom odgovorile tudi ostale tri stranke «demokratične levice».

—«»—

Komisijski ogled repenskega strelišča

Vprašanje vojaškega strelišča nad Velikim Repnom oziroma Colom se vleče že dalj časa. O tem so že razpravljali na seji repentaborskega občinskega sveta, župan je večkrat interveniral pri pristojnih vojaških oblasteh, pri vladnem generalnem komisarju in drugih osebnostih, toda zadeva se ni premaknila z mrtve točke. Vojaštvo je kar naprej zapiralo dohode k strelišču, tako da so vaščani lahko odšli na svoje pašnike in gozdove praktično le še ob nedeljah in praznikih. Razumljivo je, da so zaradi tega negodovali in je bilo iz dneva v dan slišati več kritik, saj se je materialna škoda večala iz dneva v dan.

Po zadnjih intervencijah in ugotovilih je bilo sedaj odločeno, da si bo položaj vojaškega strelišča ogledala posebna komisija, ki jo sestavljajo repentaborski župan, odbornik za kmetistvo pokrajinske uprave Corberi, pokrajinski svetovalec Grbec ter polkovnik Amos kot zastopnik gen. Ferrarija. Komisija si bo strelišče ogledala v petek, pri čemer bo župan pokazal drug prostor, ki bi lahko služil za vojaške vaje, ne da bi s tem kmetje trpeli škodo zaradi nemogočega dostopa na svoja zemljišča. Menijo, da bodo ob tej priliki načeli tudi vprašanje glede zaostalih najemnin za rekvirirana zemljišča.

Kako je s conskim proračunom?

V petek tiskovna konferenca vladnega generalnega komisarja

Govorili bodo o doseženih rezultatih v treh letih italijanske uprave

V petek ob 17.30 bo imel v sejni dvorani prefekture vladni generalni komisar Palamara tiskovno konferenco, na kateri bo orisal predstavnikom tiska indekse o tretjem letu italijanske uprave v Trstu. Gre za statistične podatke o prometu v pristanišču, industrijski proizvodnji, turizmu, zaposlitvi itd., katere je pripravil urad za statistiko in popise vladnega generalnega komisariata. Podatki se nanašajo na razdobje oktober - november 1957 in na primerjavo s prejšnjimi leti.

V ta namen je omenjeni urad že pripravil obsežnejši statistični material, katerega je razdelil tisku, vendar pa bomo na prošnjo vladnega generalnega komisariata objavili te podatke šele po tiskovni konferenci.

Že pred nekaj dnevi smo poročali, da namerava vladni generalni komisar sklicati tiskovno konferenco, vendar smo takrat iz uradnega vira izvedeli, da bo na konferenci govora o conskem proračunu. Konferenca o tem vprašanju je bila namreč napovedana že v decembru in nato brez vsake obrazložitve odpovedana. Kje tiče razlogi za odpoved te tiskovne konference in zakaj so ji sedaj popolnoma izpremenili namen in s tem tudi pomen? To čudno zadržanje vladnega generalnega komisariata na svojevrsten način potrjuje glasove, da je conski proračun aktiven in da bo v letošnjem letu predvidena aktivna razlika dosegla kar 13 milijard lir.

Na vsak način bi moralo biti med tiskovno konferenco govora tudi o tem vprašanju in pričakujemo, da bo vladni generalni komisar navedel vsaj nekatere najvažnejše podatke.

—«»—

Čez teden dni nabor letnika 1937

Čez teden dni bo pričela tržaška občina pošiljati pozive za nabor mladeničev, ki so rojeni 1937. leta. K naboru se morajo zglasiti tudi mladeniči, ki zaradi pomote ali drugega razloga niso vpisani v seznam, ki je občinstvu na vpogled vsak dan na anagrafskem uradu do 10. t.m. Vsak dan bodo pregledali približno 60 mladeničev, tako da računajo, da bo celotni naborni postopek trajal mesec in pol. Mladeniči, ki bodo potrjeni, bodo nastopili vojaško službo, ko bo to predpisalo vojno ministrstvo. Mladeniči rojeni 1938. leta pa bodo šli na nabor verjetno po avgustu, za rojene leta 1939 in 1940 pa bodo veljali roki, ki so običajni v ostalih pokrajinah. Uradno se še nič ne ve o vpoklicih odnosno ureditvi službe za mladeniče, ki so bili rojeni pred zgoraj navedenimi letniki.

—«»—

V LETU 1957

Številna naročila v ladjedelnicah CRDA

V preteklem letu so bile ladjedelnice CRDA dobro zaposlene, saj so postavili gredlje šestih ladij v skupni tonaži 181 tisoč ton, splavili so 179.000 ton ladjevja in dokončali ter izročili naročnikom 6 ladij v skupni tonaži 123.000 ton.

Obvestilo naročnikom v Jugoslaviji

Vse naročnike na naš list v Jugoslaviji vljudno prosimo, da takoj nakažejo naročnino za leto 1958. Po možnosti vplačajte vsaj za tri mesece vnaprej, da nam tako pribranite delo in stroške. Posebnih položnic ne bomo pošiljali. Naročnino nakazujte na «ADIT» Državna zal. Slovenije - Ljubljana - Stritarjeva 3/1 - Tekoči račun 60 - KB - 1 - Z - 375. **Letna naročnina znaša din 2.520.—, četrtletna 630.— mesečna 210.—. Samo nedeljska številka: letno 540.—, polletno 270.—, četrtletno 135.—.**

Posledice stanovanjske krize

Do 15. februarja grozi 126 stanovanjskih izgonov

Spremeniti se mora kriterij, po katerem dodeljuje občina zasilna stanovanja

Vprašanje stanovanjskih izgonov je na našem področju še vedno izredno pereče, saj je do 15. februarja napovedanih kar 126 izgonov, med katerimi 68 s pomočjo policije, tako da za te primere ni mogoče doseči več nobene odložitve.

Kot vidimo, je torej stanje še vedno zelo resno, saj grozi samo do sredine prihodnjega meseca kar 126 tržaškim družinam, da se znajdejo na cesti brez kakršnega koli zatočišča. Upoštevati moramo namreč tudi, da občina ne razpolaga več s primernimi zatočišči, kamor bi lahko namestila izgnane družine. Tako že sedaj niso mogli dobiti vsaj zasilnega zavetišča za več desetin družin, katere so izgnali že proti koncu leta. Kam bodo namestili družine, ki se bodo znašle na cesti v prihodnjih tednih? Na to vprašanje žal ne ve nihče pravega odgovora.

Za sedaj ni mogoče pričakovati rešitve niti od parlamenta, čeprav je senat že razpravljal o zakonskem osnutku, katerega so podprli predstavniki vseh strank. Ta osnutek je sedaj v rokah predsednika senata, ki je zahteval krajšo odložitev razprave, da bo lahko stvar proučil in se prepričal, če je položaj v resnici tako kritičen. Kot je znano, je senat z delom preobložen, tako da ni upanja, da bi stvar v kratkem rešil in nato predal zakonski osnutek v razpravo poslanski zbornici.

Upravičene kritike lete tudi na račun tržaške občine in prefekturnega komisarja. Omenili smo že kritično stanje glede zasilnih zatočišč. Delovanje občine pa je tudi glede drugih vprašanj in zlasti glede kriterijev vredno resne kritike. Tako je združenje stanovanjskih upravičencev že pred dobrim mesecem dni interveniralo, da bi izpremenili kriterije, po katerih občina določa, komu bodo nudili pomoč in komu ne. Občina namreč odbija vsako pomoč tistim izgnanim družinam, ki sestoje iz dveh članov in ki imajo 40.000 lir mesečnih dohodkov, odnosno imajo tri člane in 50.000 lir dohodkov, štiri člane in 60.000 lir dohodkov, 5 članov in 70.000 lir dohodkov, za vsakega nadaljnjega člana pa računajo še 5.000 lir dohodkov.

Očitno so te vsote mnogo prenizke, saj nikakor ne more plačevati na primer mlad zakonski par, ki zasluži na mesec 41.000 lir svobodno najemnino, ki je najmanj 15.000 lir za še tako majhno in skromno stanovanje, ki ga pa povrh tega ni tako lahko — če že ne nemogoče — najti.

S stanovanjskimi izgoni se torej nadaljuje, kar nam priča tudi primer stanovalcev v Ul. Coroneo 5 - 7, ki so pred nekaj meseci javno protestirali pri vseh najodgovornejših predstavnikih oblasti in katerim so mnogi uradni predstavniki zagotovili vso podporo. Sedem družin, ki so imele svobodno pogodbo, so do sedaj že izselili in jih namestili v raznih občinskih zasilnih zavetiščih. Za ostale družine, ki imajo staro pogodbo, pa je izselitveni postopek v teku.

—«»—

Predavanje za rezervne oficirje

Poveljstvo vojaškega področja prireja tudi letos spopolnitveni tečaj za rezervne oficirje. Tečaj se prične 11. t. m. s predavanjem tržaškega univerzitetnega profesorja Costantinidesa o «Petroleju in Srednjem vzhodu». Predavanje bo v prostorih oficirskega krožka v Ul. Università ob 18. uri. Vabljeni so rezervni oficirji.

Karel Gruntar

Včeraj popoldne smo v Bazovici pokopali Karla Gruntarja, učitelja v pokoju in bivšega gostilničarja. V starosti 82 let je po daljši bolezni za vedno zatisnil oči, sam, takorekoč brez svojcev, saj je imel v Trstu samo nečaka, ostali sorodniki pa živijo v Jugoslaviji.

Njegova življenjska pot je bila pot zavednih primorskih učiteljev. Najprej je službovał na Tolminskem, potem je bil premeščen v Sežano, od tam v Rojan, kjer je ostal nekaj let, dokler ga niso premestili na Katinaro in od tam v Bazovico, kjer je živel vse od leta 1904 dalje. Tik pred upokojitvijo je poučeval še v Gropadi, toda svojega poklica se je z veseljem lotil tudi po osvoboditvi, ko je bilo občutno pomanjkanje učnih moči, in spet smo ga nekaj let videli v šoli v Bazovici.

Njegova življenjska pot je bila polna trnja. Življenjska družica, ki mu je umrla že pred leti, je povila skupaj pet otrok, toda trije so umrli že v otroški dobi. Ostala sta mu dva sina, za katera je upal, da mu bosta v uteho in oporo na stara leta. Toda usoda je hotela drugače. Eden od obeh sinov je v Ljubljani, kamor je zbežal pred fašistično tiranijo, da bi lahko mirno študiral, nenadoma zbolel in umrl, medtem ko so mu drugega sina upepelili v krematoriju nemškega taborišča. Tako je ostal sam, daleč od svojcev, ki prebivajo v Kobaridu, od koder je sam po rodu.

Kot primorskega učitelja se ga spominjajo vsi njegovi bivši učenci, ki so učitelja Gruntarja cenili zaradi njegove široke razgledanosti, zaradi njegove zavednosti, zaradi tega, ker je v vsakem trenutku z besedo ali dejanjem priskočil na pomoč tistemu, ki je je bil potreben. Imel je mnogo prijateljev v Trstu in po Krasu in ko se je zvedelo, da je tako nenadoma preminil, se je marsikdo spomnil na leta, ko mu je pok. Gruntar vlival prvo učenost v glavo.

V velikem številu smo ga spremili na njegovi zadnji poti. Naj mu bo lahka domača zemljica, ki jo je tako vroče ljubil!

S kom se bomo srečali

Janez Čuk, znani filmski igralec, ki bo nastopil na prireditvah Glasbene Matice

Ogromna večina Tržačanov se bo prvič srečala s sekstetom Boruta Lesjaka, ki bo nastopil na obeh prireditvah Glasbene Matice v soboto 11. t. m. (ples) ter v nedeljo 12. t. m. (zabavni popoldan).

Borut Lesjak je še prav mlad, a si je že pridobil sloves izrazito nadarjenega glasbenika ter se je že uveljavil kot pianist, kot dirigent glasbenih skupin in kot komponist. Poleg srednje šole je dokončal tudi glasbeno akademijo, kjer je leta 1954 diplomiral.

Za seboj ima že več klavirskih koncertov, z orkestrom in samostojnih, vodil je z uspehom Zabavni oktet, Češko godbo in Kranjske drvarje, sedaj pa ima svoj sekstet, ki ga je sam ustanovil.

Kot komponist je uglasbil vložke v več filmih. Nekaj njegovih kompozicij iz filma «Ne čakaj na maj», ki so splošno priljubljene, bomo slišali na koncertu. Priredil in samostojno komponiral je tudi celo vrsto skladb za plesni orkester. Sploh je Lesjak mojster v zabavnem žanru, ki nam je dal že mnogo lepega za male (kakor v lutkovnem filmu «Otok») in pa za odrasle, kakor bomo imeli priliko sami spoznati.

Njegov ansambel je uspešno nastopil že širom po Jugoslaviji in tudi v inozemstvu; celo v Parizu je žel prav laskav uspeh.

Za GM — dr. M.

SNG v TRSTU

V nedeljo 12. t. m. ob 16. uri na Kontovelu
A. P. ČEHOV
UTVA

GLASBENA MATICA

priredi 11. januarja 1958 z začetkom ob 21. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

PLES

12. januarja ob 17. uri pa v Avditoriju

VESELI POPOLDAN

Sodelujejo:
priznani ansambel Boruta Lesjaka
duet Majda in Polonca
Janez Čuk, znani slovenski filmski igralec

Vabila in rezerviranje miz od danes dalje v Tržaški knjigarni Ul. sv. Frančiška 20, tel. 37338.

RADIO

SREDA, 8. januarja 1958
TRST POSTAJA A

7.00 Jutranja glasba; 11.30 Brez obvezno — drobiž iz vsepovsod in... Žena in dom, obzornik za ženski svet; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Album priljubljenih melodij, igra orkester Mantovani; 13.30 Operetna fantazija; 13.50 Dohnanyi: Variacije na neko otroško temo za klavir in orkester; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Koncert orkestra iz beneškega gledališča «La Fenice»; 18.40 Znane melodije iz preteklosti; 19.00 Mahler: Tri Bueckertove pesmi; 19.15 Šola in vzgoja: «Pomen in važnost igre za otrokov duševni in telesni razvoj»; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Ugo Betti: «Naše sanje», komedija v 3 dej.; nato orkester Johnny Douglas; 23.00 Romance in serenade.

TRST I.

11.30 Simfonična glasba; 12.10 Nove italijanske popevke; 16.30 Prenos koncerta iz Avditorija; 17.00 Oddaja za otroke; 17.30 Glasbeni popoldan; 21.00 Pestra glasba.

KOPER
257 m, 1169 kHz

Poročila v slov.: 7.00, 7.30, 13.30, 15.00.
Poročila v ital.: 6.30, 12.30, 17.15, 19.15, 22.30.

5.00-6.15 Prenos RL; 6.15 Jutranja glasba; 7.00-7.15 Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 7.45 Jutranji koledar; 12.05 Opoldanski cocktail; 12.50 Od melodije do melodije; 13.40 Kmetijski nasveti: «Zimsko škropljenje sadnega drevja»; 13.45 Od melodije do melodije; 14.20 Šola in življenje: «Pogovor s pionirji o njihovih načrtih» — «S kolesom po Krasu»; 14.40 «Morena» in druge slovaške narodne pesmi in plesi; 15.25 Polke in valčki Franka Jankoviča; 15.40 - 17.00 Prenos RL; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Glasbeni mozaik; 18.15 Lahka glasba; 19.30 - 22.15 Prenos RL; 22.15 Ritmični orkester Artie Shaw.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00.

5.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored); 6.40-6.45 Naš jedilnik; 8.05 Pisana paleta; 9.00 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori; 9.15 Za ljubitelje narodne in domače glasbe; 9.45 Petnajst minut s triom Dorka Skoberneta; 10.10 Skladbe o mestih in deželah; 11.00 Melodije s tekočega traku; 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo; 12.05 Opoldanski solistični koncert; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Igra Mariborski godalni ansambel; 13.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije; 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo; 15.40 Pri klasičnih mojstrih — John Dos Passos: Manhattan Transfer (odlomek); 16.05 Koncert po željah; 17.10 Sestanek ob petih; 17.30 S kitaro pod oknom (italijanski in španski napevi); 18.00 Kulturni pregled; 18.15 Tri klavirske skladbe Cl. Debussyja; 18.30 Glasba narodov sveta: Pesmi in plesi iz Kambodže; 18.50 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 20.00 Marij Kogoj: Črne maske (radijska priredba opere); 22.15 Dvajset minut s plesnim orkestrom radia Ljubljana; 22.35 V romantičnem razpoloženju.

TELEVIZIJA

13.00 Prenos veleslalomske tekme iz Grindelwalda; 17.00 Spored za otroke; 18.30 Poročila; 18.45 «Ko prihaja Don Gonzalo», komedija v 3 dej.; 20.30 Poročila; 21.00 «Netopir», opereta v 3 dej.

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO
Danes ob 21. uri: U. Betti: Lepa septembrska nedelja.

VERDI
V petek ob 20. uri: Wagner: «Tristan in Izolda». Abonma C za parter in loze ter B za galerije. Danes se prične prodaja vstopnic.

KINO

Excelsior. 16.00: «Uboge, toda lepe», M. Allasio, M. Arena, R. Salvatori, A. Panaro.
Fenice. 16.00: «Krvoločneži», W. Bendix, A. Kennedy. Mladoletnim prepovedano.
Nazionale. 16.00: «Invazija ultrateles», Korin Mc. Carthy.
Supercinema. 16.00: «Zdravnik in čarovnik», V. De Sica, M. Mastroiani.
Filodrammatico. 15.15: «Gusar pol lune», J. Derek, I. Schoener. Nastop komične skupine «La Triestina».
Grattacielo. 16.00: «Parižanka», B. Bardot, C. Boyer, technicolor.
Arcobaleno. 16.00: «Angelska banda», C. Gable, Y. De Carlo. Technicolor.
Astra Rojan. 16.00: «Ujetnik», Alec Guinness.
Capitol. 16.30: «Dva Angleža v Parizu», A. Guinnes, in O. Versois.
Cristallo. 16.00: «Rascel Fifi», Renato Rascel in Franca Rame.
Alabarda. 16.00: «Interludij», Y. Allyson, R. Brazzi, M. Cook. Technicolor, cinemascope. Zadnji dan.
Aldebaran. 16.00: «Paris Canaille», D. Golni in Dany Robin.
Ariston. 16.00: «Vragi s Pacifika», R. Wagner, T. Moore. Cinemascope, technicolor.
Armonia. 15.00: «Stebri neba», J. Chandler, D. Malone. Technic.
Aurora. 16.00: «Arrivederci Roma», M. Lanza, M. Allasio in R. Rascel.
Garibaldi. 16.00: «Železni letnik», M. Fischer, R. Salvatori.
Ideale. 16.00: «Veliki zapeljivec», Fernandel, C. Sevilla, E. Crisa. Technicolor.
Impero. 16.00: «Arrivederci Roma», M. Lanza, M. Allasio in R. Rascel.
Italia. 16.00: «Rififi», J. Servais in Magali Noel. Mladoletnim prepovedano.
Moderno. 16.00: «Davy Crockett in pirati», F. Parker, B. Ebsen in J. York.
S. Marco. 16.00: «Lisbona», N. Milland, Maureen O'Hara. Cinemascope, technicolor.
Savona. 16.00: «Ljubezenski sen», Liberace, D. Marone in J. Dru.
Viale. 16.00: «30 milijonov km od Zemlje», W. Hopper, J. Taylor.
Vitt. Veneto. 16.00: «Hollywood ali smrt», D. Martin, J. Lewis.
Belvedere. 15.30: «Kraljica Margot», Technicolor.
Marconi. 16.00: «Sijajna ljubezen», Cinemascope, technicolor.
Massimo. 16.00: «Ubiti me boš moral», A. Lansbury in Diek Form.
Novo cine. 16.00: «Zadnji paradiž», Technicolor.
Odeon. 16.00: «Ljubezni nimam», Gina Lollobrigida in R. Rascel.
Radio. 16.00: «Sin Caroline Cherie», B. Bardot in J. Pascal.

ČITATELJI!

naročite se na

PRIMORSKI DNEVNIK

Naročnina znaša:

mesečno	lir	480.—
četrtletno	»	1.300.—
polletno	»	2.500.—
celoletno	»	4.900.—
za INOZEMSTVO letno	lir	10.000.—

Samo nedeljska številka:

mesečna naročnina	100.—
letna naročnina	1.000.—
za inozemstvo	2.400.—

Naročila sprejema uprava lista v Ul. sv. Frančiška št. 20, tel. 37-338

Vprašanje prometnih zvez med Trstom, Benetkami in Avstrijo

Avto cesta Benetke-Trst-Trbiž mora imeti prednost pred drugimi

Družba «Avtovie Venete» poudarja, da je ta cesta tudi v načrtu, ki je bil sprejet z mednarodno konvencijo v Ženevi

Družba «Autovie Venete», ki se ukvarja z načrti za gradnjo novih avtomobilskih cest zlasti na področju med Benetkami, Trstom, Vidmom in Trbižem, nam je poslala v objavo sledeče sporočilo:

«Preteklo soboto se je sestalo v Vidmu predsedstvo družbe «Autovie Venete», ki ga sestavljajo predsednik poslanec inž. Giuseppe Gerlato, podpredsednika inž. Giovanni Favretto Fisca, predsednik beneške pokrajine, in odv. Agostino Candolini, predsednik videmske pokrajine ter pooblaščeni upravitelj inž. Raimondo Visintin.

V zvezi z vestmi, ki so jih objavili nekateri časniki, da proučujejo načrte za gradnjo nove avtomobilske ceste Padova - Treviso - Pordenone - Trbiž, predsedstvo omenjene družbe opozarja, da sta v načrtu za vzhodni del avtomobilskih cest, ki je bil sprejet na mednarodni konvenciji v Ženevi, leta 1950, omenjeni samo avtomobilski cesti Benetke - Videm - Trst in Videm - Trbiž. V vsedržavni načrt (zakon št. 463 od 21. maja leta 1955) pa je bila za sedaj za ta del vključena samo avtomobilska cesta Benetke - Palmanova - Videm - Trst.

Zaradi tega ugotavlja predsedstvo, da noben drug načrt ne more biti veljaven, ker bi kakršni koli drugi načrti, ki jih ne vsebuje že sprejeti program, samo škodovali splošnim interesom tega področja in zlasti še beneškemu in tržaškemu pristanišču. Obenem pa ti načrti ne bi mogli biti sprejeti in bi vsako neposredno posredovanje v tem pogledu samo škodovalo razvoju avtomobilskih cest na tem važnem vzhodnem področju.

Zato izraža prepričanje, da se omenjena pobuda ne bo razvila in sklene, da se to sporočilo pošlje vladi ter vsem pokrajinskim upravam in trgovinskim zbornicam beneške dežele».

Upajmo torej, da bo gornje opozorilo vladi in vsem tistim zainteresiranim krogom beneške dežele, ki so objavili vest o novi avtomobilski cesti Padova - Treviso - Pordenone - Trbiž, kaj pomagalo. Saj si ne moremo zamisliti, da bi v Rimu dali prednost omenjeni avtomobilski cesti, ki ni neposredno povezana zlasti s tržaškim pristaniščem in ne more preseči važnosti avtomobilskih cest, ki naj bi vezale tržaško in beneško pristanišče z Avstrijo ter obe najvažnejši jadranski pristanišči in industrijski središči med seboj. Sicer pa se ne bi nič čudili, da bi se našel nekje v kakem rimskem ministrstvu človek, ki bi takšno krivico zlasti v škodo Trsta podprl. Kljub vsemu pa dvomimo, da bi vlada kaj takega odobrila.

Ko pa že govorimo o avtomobilskih cestah, moramo še omeniti, da ni dolgo od tega, ko smo objavili vest, da so bili že izdelani načrti za gradnjo avtomobilske ceste Benetke - Muenchen. Tedaj smo napisali tudi nekatere podrobnosti, in sicer, koliko naj bi ta nova avtomobilska cesta stala Italijo, koliko Avstrijo in koliko Zahodno Nemčijo. Obenem pa je bilo rečeno, da sta avtomobilski cesti Benetke - Videm - Trst in Videm - Trbiž, ki naj bi se povezali z avtomobilsko cesto Dunaj - Celovec - Beljak - italijanska meja, odvisni od gradnje avtomobilske ceste Benetke - Muenchen. Menimo, da bi morala tudi ta vest dobiti ustrezen odgovor, kot ga je dobila vest o avtomobilski cesti Padova - Treviso - Pordenone - Trbiž. Podrejevati gradnjo avtomobilskih cest med Benetkami, Trstom, Vidmom in Avstrijo avtomobilski cesti z Bavarsko lahko samo škoduje tržaškemu pristanišču. Edino korist od te avtomobilske ceste bi imele Benetke, ker sta Bavarska in Tirolska vezani na njeno pristanišče. Zato zanima ta avtomobilska cesta izključno Benetke.

—«»—

Poskus samomora

Vsak ima lahko v življenju nevšečnosti in se prepusti obupu. Nekateri ljudje iščejo pozabo v vinu, drugi v zabavi, nekaj pa se jih odloči za tragičen korak: s samomorom hočejo enkrat za vselej prekiniti trpljenje in v obupu je včasih lahko seči po kakem rezilu in si ga globoko zasaditi v žile. Ta sicer ni «lahka» smrt, ki se včasih noče usmiliti kandidata in ga pusti krvaveti in trpeti. Največkrat pa takega človeka rešijo smrti in potem mora vse življenje nositi sledove nepremišljenega dejanja.

Obup je zajel včeraj v prvih jutranjih urah tudi 49-letnega pleskarja Massimiliana Storija iz Ul. Pondares 5. Vzroki niso manjkali, ker mož kljub volji, da bi si z delom kaj zaslužil, ni nikjer našel zaposlitve. Dolga brezposelnost ga je tako prisilila, da je sklenil izvršiti samomor. V ta namen je spravil v žep ostro britvico in se odpravil do ljudskega vrta v Ul. Giulia, kjer si je z rezilom prerezal obe zapestji. Kri, ki mu je pritekla iz ran, pa ga je spametovala. Končno, si je mislil Stori, je življenje lepo in se izplača živeti. Obup je tako pustil mesto upanju in Stori si je z robcem za silo obvezal rani ter se, čeprav šibek zaradi izgubljene krvi, zatekel v sprejemni oddelek bolnišnice.

Dežurni zdravnik mu je takoj nudil pomoč in ker mu je ugotovil tudi mišične poškodbe, ga je nujno poslal na II. kirurški oddelek. Če ne bo komplikacij, bo Stori ozdravel v 15 ali 20 dneh. Po okrevanju se ga bo morda kdo usmilil in mu nudil delo, ki mu bo pomagalo, da bo pozabil na trenutke, ko ni videl nobene druge rešitve kot naglo smrt.

Povečanje števila nesreč na delu

Največ nesreč v gradbeni in železarski industriji

Lani je prejelo zaradi nesreč na delu odškodnino nad 8.000 delavcev - Morajo se izboljšati zaščitne naprave

Pred nekaj meseci je bilo precej govora o nesrečah na delu; vprašanje pa je še vedno pereče zlasti v našem mestu, ki glede tega prednjači pred mnogimi drugimi italijanskimi mesti. Iz najnovejših podatkov sledi, da je bilo na našem področju v zadnjih treh letih kar 6364 nesreč na delu v zidarski stroki; 5242 pa v kovinarski, zlasti v železarski industriji. Povprečno je v zidarski stroki nad 2.000 nesreč na delu vsako leto; v kovinarskih podjetjih pa nad 1800.

Vsem je še v spominu nesreča zidarja, ki je pred dobrim mesecem padel s petega nadstropja pri gradnji nove stavbe v Ul. Pacinotti; delavci v ILVA pa se bodo še dolgo časa spominjali nesreče svojega delovnega tovariša Staniča, ki so ga stisnili kosi železa.

Tudi lani je bilo veliko število hujših in lažjih nesreč na delu; točni podatki še niso znani; na sedežu pokrajinskega odbora ustanove INAIL so zabeležili lani približno 30 prošenj za izplačilo odškodnine zaradi smrtnih nesreč na delu, 8.000 pa zaradi manjših in večjih nesreč na delu. Vsekakor pa je število nesreč večje, ker marsikateri delavec iz enega ali drugega vzroka, večkrat pa zaradi nevednosti ne prijavi svojega primera omenjeni ustanovi, ki nudi glede tega delavcem vso pomoč.

Kakor je razvidno, je torej največ nesreč v gradbeni industriji in v kovinarskih podjetjih; do nesreč pa pride predvsem zadnje dni tedna, t. j. ob koncu delovnega urnika. To pomeni, da je največkrat vzrok nesreče izčrpanost delavcev. Večkrat pa pride do nesreč zaradi nezadostnih zaščitnih sredstev in nezadostne skrbi za varnost delavcev. Zlasti delavci v železarski stroki se pritožujejo zaradi prevelikega izkoriščanja delovne sile in zahtevajo znižanje delovnega urnika. Poleg tega pa vsi delavci že več časa zahtevajo, naj bi v podjetjih ustanovili odbore za zaščito pred nezgodami, v katerih bi morali biti primerno zastopani delavci. Oblasti pa bi morale večkrat napraviti kontrolo v raznih podjetjih in prisiliti delodajalce, da poskrbijo za vse zaščitne naprave ter usposobijo zlasti mlado delovno silo za njihovo učinkovito in takojšnjo uporabo.

Številke o nesrečah na delu, ki smo jih zdaj omenili, so zelo zgovorne in dokazujejo, da je nujno potrebno proučiti to vprašanje in najti primerna sredstva.

—«»—

Novi odloki vladnega komisariata

Te dni je izšel Uradni vestnik št. 1 vladnega generalnega komisariata, ki vsebuje šest odlokov in seznam zakonskih ukrepov, ki začnejo veljati na našem področju. Odlok št. 195 določa ustanovitev Galerije starodavne umetnosti v gradiču miramarskega parka.

Odlok št. 196 predpisuje, da bodo nekateri državni uradniki, ki so v službi pri vladnem generalnem komisariatu dobivali osebno doklado. Odlok 197 razteguje na Trst namestniški zakonodajni odlok z dne 14. marca 1945 št. 111, ki vsebuje razne predpise o trgovini. Odlok 198 vsebuje predpise o rekviziciji. Odlok 199 določa, da lahko vladni generalni komisar pooblasti ravnatelja za javna dela in ravnatelje za finance ali funkcionarje, ki so od njih odvisni in ki imajo vsak vsaj kvalifikacijo ravnatelja sekcije, da načelujejo dražbam in licitacijam in sklepajo pogodbe v zadevah njihove pristojnosti. Odlok št. 200 se tiče uvedbe davka na družbe, sprememb k posrednim davkom od trgovinskih poslov in ukinitve davka na premoženje.

—«»—

Neugodne posledice prehude vinjenosti

«Še liter dobrega» je s hripavim glasom pel v nedeljo zvečer neki mož, ki se je zibal, kot da bi ga premetavali razburkani morski valovi. Mož je bil sicer vajen valovanja, saj je pomorščak po poklicu, a vina verjetno ni mogel prenesti, vsaj v takšni meri ne, kakor ga je spil.

Kljub negotovim korakom je vinjeni človek, Giovanni Gasperoni po imenu, stanujoč v Sesljanu, nadaljeval svojo pot po vasi in pel solospeve, ki so morda ugajali njemu, a ne drugim. Posebno ne nekaterim agentom komisariata javne varnosti iz Devina, ki so nekaj časa opazovali moža in se mu morda tudi smejali, a ko je ta presegel vse meje dostojnosti, so sklenili, da ga spravijo za nekaj ur na hladno, kjer ne bi mogel škoditi nobenemu in bi se hkrati lahko streznil.

Toda med telesno preiskavo je prišel na dan predmet, ki je še poslabšal položaj vinjenega Gasperonija. V žepu so mu namreč našli nož z ostrim, osem in pol cm dolgim rezilom. Posest takega orožja, ker policijski organi tako označujejo nož, je prepovedana in kazniva, posebno če se ima v javnem lokalu. In tako so agenti sestavili zapisnik ter ga poslali okrajnemu sodišču v Tržiču, kjer se bo moral Gasperoni zagovarjati zaradi pijanosti in tudi zaradi posesti noža. Nekaj mesecev zapora ali globe ga nihče ne bo mogel rešiti.

Nadaljevanje borbe kovinarjev

Tudi včeraj stavka v ladjedelnicah CRDA

Danes bodo delavci zopet zapustili delo dve uri pred koncem urnika

Kakor je bilo napovedano, je bila v CRDA in Tržaškem arzenalu včeraj spet stavka, ki se je je udeležilo vse delavstvo. V arzenalu so delavci zapustili delo ob 13.30, v obratih CRDA pa ob 14.15. Nočne izmene niso stavkale, dnevne izmene pa so zapustile delo po petih urah dela. Popoldne je bilo v Ljudskem domu zborovanje stavkajočih, na katerem so razpravljali o sedanjem stanju spora in o nadaljevanju borbe. Sinoči pa so o razvoju spora in nadaljevanju stavkovnega gibanja razpravljali na seji izvršnega odbora Zveze kovinarjev FIOM.

Po skupnem dogovoru tajništev obeh sindikalnih organizacij kovinarjev bo danes spet stavka: v CRDA in arzenalu bodo delavci zapustili delo ob 12.30, dnevne izmene bodo zapustile delo po petih urah dela, osemurne nočne izmene bodo delale redno, dvanajsturne nočne izmene pa sploh ne bodo prišle na delo. Stavke se bodo udeležili tudi delavci, ki so zaposleni pri zunanjih podjetjih, ki opravljajo razna dela v CRDA in Tržaškem arzenalu. Danes ob 13.30 bo zborovanje stavkajočih delavcev v dvorani «Verdi» v Miljah; zvečer pa bo v Ul. Zonta 2 sestanek sindikalnih aktivistov iz malih in srednjih industrijskih podjetij.

—«»—

Na delu se je delavec ranil v desno oko

Stanislav Vouk iz Ul. Sara Davis bi se moral precej zahvaliti sreči, če danes še vidi z desnim očesom. Bil je namreč v nevarnosti, da izgubi vid, a na njegovo srečo so mu zdravniki v bolnišnici ugotovili le rano, čeprav globoko in precej skelečo, na roženici desnega očesa. Po mnenju zdravnikov se bo Vouk lahko zdravil doma in tako so ga po nudeni potrebni pomoči odslovili in mu priporočili 8 ali celo 10 dni skrbne nege. Seveda se bo moral držati navodil, ki mu jih je dal zdravnik-okulist.

Vouk, ki se je sam zatekel v bolnišnico, se je ranil na očesu med delom v delavnicah Taurosa v Ul. Flavia. Hotel je namreč poravnati kos železa, a ta se je zopet skrivil, pri čemer ga je zadnji del udaril po očesu.

—«»—

Huda nesreča delavca v filobusu

V jutranjih urah je 24-letni Renato Franovič iz Griže pri Miljah stopil v filobus št. 20 ter nameraval na delo. Nepričakovano pa mu je postalo slabo, in to v trenutku ko je filobus vozil čez Seneni trg. Franovič se je zgrudil na tla, pri čemer se je udaril ob sedežih. Na kričanje potnikov je šofer po desetih metrih vožnje zavrl in tako so lahko nezavestnega delavca odnesli do bližnje servisne postaje, kamor so prišli ponj bolničarji Rdečega križa z reševalnim avtom.

Franovičevo stanje je bilo ob prihodu v bolnišnico precej resno, ker je imel poleg ran na desni strani glave tudi verjetno prebitje lobanje. Zdravnikom ni preostalo drugega, kot sprejeti ga na II. kirurškem oddelku, kjer so si tudi pridržali prognozo.

Pristojni organi so uvedli preiskavo, da ugotovijo vzroke Franovičevih poškodb. Nekateri očividci so mnenja, da je mladeniču med vožnjo postalo slabo, drugi pa mislijo, da je izgubil ravnotežje in nerodno padel, pri čemer je zaradi tresljajev vozila večkrat udaril z glavo ob sedeže.

OD VČERAJ DO DANES

LJUDSKA PROSVETA

Izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo imel redno sejo v petek 10. januarja t. l. ob 18. uri na sedežu v Ul. Roma 15.

RAZNA OBVESTILA

Izvršni odbor Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu bo imel sejo v sredo 8. t. m. ob 20.30 na sedežu v Ul. Roma 15.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina padlega sina Angela daruje ob 13. obletnici njegove smrti družina Zuban 1000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob pok. bratranca daruje Amalija Čok 1000 lir za Dijaško Matico.

—«»—

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 5., 6. in 7. januarja 1958 se je v Trstu rodilo 14 otrok, umrlo je 44 oseb, porok pa ni bilo nobene.

UMRLI SO: 72-letni Pietro Piazza, 69-letni Luigi Jancovich, 44-letni Luciano De Ponte, 81-letna Emilia Bsirschke vd. Zirnich, 89-letna Domenica Plossi por. Vidali, 66-letni Emilio Cubi, 70-letna Anna Retz vd. Saba, 29-letna Ida Vidon por. Beacovich, 42-letni Carlo Purich, 58-letna Mercede Zotti, 75-letna Laura Colombaro vd. Lucchesi, 43-letni Ferruccio Zugna, 71-letni Giovanni Coloni, 79-letna Giovanna Cebule vd. Mosetti, 87-letni Riccardo Stenico, 84-letni Michele Germani, 73-letni Vasco De Paoli, 82-letna Rosa Blasig por. Saiz, 76-letni Carlo Gheriani, 79-letni Josip Pahor, 82-letni Karel Gruntar, 16-letna Graziella Malandrino, 83-letna Gioseffa Gherdol por. Bensi, 61-letni Giuseppe Salvini, 27-letna Chiara de Dominici por. Busan, 69-letna Frančiška Lisjak por Skorja, 78-letna Beatrice Rossi vd. Trebbi, 84-letna Maria Coloni, 76-letna Marija Bezeg vd. Kert, 67-letni Antonio Semi, 74-letna Maria Magi por. Gordoni, 73-letna Margherita Vitkopp vd. Fragiacomo, 63-letna Pavlina Stocovac vd. Steffe, 68-letni Angelo Scocchi, 69-letni Antonio Franza, 54-letni Alojz Čok, 76-letna Frančiška Kravos vd. Simoni, 59-letna Antonia Radessich por. Vanella, 69-letna Ana Regent vd. Godina, 90-letni Carlo Bradamante, 84-letni Gasparo Weiss, 72-letni Azzolino Quercioli, 78-letna Maria Elisabetta Spadaro vd. Bonifacio, Rosalia Comelli, stara 5 dni.

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN
v januarju

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Alla Maddalena, Istrska ulica 43; Pizzul Cignola, Korzo Italia 14; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26.

Prof. Falla Caravino

zahteva Nobelovo nagrado 1957, ki so jo dali kitajskima znanstvenikoma

Ko so Nobelovo nagrado za fiziko lansko leto podelili dvema kitajskima znanstvenikoma, ki prebivata v ZDA (dr. Chan Ning in dr. Tsung Lao Lee), je prof. Ezio Falla Caravino ugotovil, da so to nagrado podelili za izsledek, ki predstavlja zaključek njegovega 30-letnega raziskovalnega dela na področju strukture materije. Zaradi tega je v tisku objavil protest, v katerem poudarja svojo osebno zaslugo pri znanstvenem odkritju, za katero sta omenjena dva kitajska znanstvenika dobila najvišje mednarodno priznanje. Opirajoč se na načelo bilateralnosti eksponenta elementarne energije, ki jo smatrajo za poslednji in edini pojav fizičnega nastajanja, je kitajskima znanstvenikoma uspelo v februarju lanskega leta ugotoviti zadnji nedeljivi delec materije. Zdi se, da je do istih znanstvenih zaključkov prišel tudi prof. Falla Caravino že pred šestimi leti. V svoji izjavi poudarja ta znanstvenik, da je nato štiri leta iskal eksperimentalno potrditev za svoje odkritje in da je v decembru leta 1955 oddal Akademiji Lincei zapečateno pismo z obširnim poročilom o svojih izsledkih.

Opirajoč se na znanstveno načelo, ki so mu dodelili Nobelovo nagrado za leto 1957, in na osnovi katerega *«ima neskončno majhen delec, ki sestavlja atom, dva ločena dela, desnega in levega, in zaradi tega dve možni in različni zadržanji»*, prof. Falla Caravino zatrjuje, da to načelo ustreza popolnoma onemu, ki ga je on obrazložil v poročilu, predloženem Akademiji Lincei pred dvema letoma. *«Na 16. strani poročila* — nadaljuje profesor Caravino — *čitamo dobesedno: Ta obratna usmerjenost obeh eksponentnih delov je strogo ločila desne pozitivne eksponente od onih levih negativnih, in tako ustvarila delilno načelo materije, če jo gledamo v njeni absolutni organski bilateralnosti.»*

Da bi dokumentiral, kar zatrjuje, se je prof. Falla Caravino obrnil na Akademijo Lincei s prošnjo, da bi odpečatili poročilo, ki ga je pred časom vložil, in naj bi se seznanili z njegovo vsebino. Spričo okoliščine pa, da je v omenjenem poročilu govora tudi o drugih zanimivih in revolucionarnih opazovanjih glede splošne teorije eksponentov, je prof. Falla Caravino zaprosil predsedstvo akademije, da bi potem, ko se je seznanilo s tem, kar zadeva odkritje, ki je kitajskima znanstvenikoma prineslo Nobelovo nagrado, njegovo poročilo ponovno zapečatilo in ga sprejelo v varstvo.

Ker pa ponovno zapečatenje ne ustreza normalnemu postopku, ki je v veljavi pri tej akademiji, so zahtevo prof. Falle Caravina izročili predsedniku akademije prof. Arangiu Ruizu, ki bo baje v nekaj dneh dal glede tega svoj dokončen odgovor.

Izsledek, za katerega italijanski znanstvenik zahteva zase prednost v odkritju, je nedvomno eden od najvažnejših po Einsteinovem odkritju glede relativnosti. Ta izsledek sta kitajska znanstvenika eksperimentalno preverila le na «radiu-kobaltu 60», medtem ko prof. Ezio Falla Caravino zatrjuje, da ga je preveril že pred dvema letoma na molibdenu in na tungstenu.

Ugotovitev načela, ki so mu priznali Nobelovo nagrado leta 1957, je povzročila revolucionaren preobrat v hipotezi, ki je do tedaj veljala na področju fizike.

Na nastopu baletne sole SNG sta Selma Micheluzzi in Cezar Možina izvajala Chopinove «Otožnosti»

Resne težkoče ameriškega gospodarstva

Kljub hitrejšemu tempu razvoja v SZ, je produkcija ZDA še vedno rekordna

Mnogo je govora o zmanjšanju priljubljenosti ameriškega predsednika Eisenhowerja, za kar se običajno navajata dva vzroka: predsednikova bolezen in ruska sputnika.

Zlasti drugi razlog je nedvomno utemeljen in je globoko vplival na ameriško javno mnenje, ki je bilo dolgo vrsto let navajeno poslušati slavospeve svoji deželi, ki naj bi bila na vseh področjih znanosti, gospodarstva, umetnosti itd. prva in nenadkriljiva. Sputnik za vsakega človeka predstavlja očiten dokaz, da temu ni tako.

Vendar pa resni opazovalci menijo, da oba zgoraj navedena razloga nista najvažnejša za kritike, ki lete na račun republikanske uprave ZDA in ki so se sedaj pričele tudi na račun predsednika države. V ZDA so namreč lani prvikrat po vojni zabeležili stagnacijo gospodarstva, ki sicer ni dobila podobe resne gospodarske krize, ki pa kljub temu razburja javno mnenje, tako da se po skoro 20 letih ponovno načelno razpravlja o celotni ameriški gospodarski politiki.

Gospodarske kroge skrbijo pojavi na newyorški in drugih borzah, saj so presenetljivo podobni prvim znakom neravnovesja, ki so se pojavili pol leta pred velikim borznim polomom leta 1929. Po vsej verjetnosti položaj sedaj ni tako resen in ne gre za pričetek resne gospodarske krize, ki bi privedla do splošne krize svetovnega gospodarstva. A že prvi znaki povzročajo v ZDA skrb in lahko občutno vplivajo na celotno svetovno gospodarstvo.

Stevilke na prvi pogled niso niti tako neugodne. Po virih raziskovalnega inštituta «Corner» banke je dosegel celotni ameriški bruto produkt («Gross National Product» — celotna proizvodnja industrije, kmetijstva, usluge, promet, trgovina itd.) do konca tretjega tromesečja 1956 416.7 milijarde dolarjev, do istega razdobja 1957 pa 439 milijard dolarjev (torej se je povečal v absolutnih številkah za 22.3 odst.).

Upoštevati pa je treba, da računajo «Gross National Product» na osnovi tekočih cen in da cene tudi v ZDA stalno rastejo pod vplivom inflacijskega pritiska. Tako predvidevajo, da se je znižala vrednost dolarja lani za približno 4 odst. v primeri z vrednostjo 1956. leta in je treba za ta odstotek tudi znižati celotno vrednost «GNP», če hočemo dobiti stvarno primerjavo. Račun je enostaven in pokaže, da je GNP v prvih treh tromesečjih stvarno dosegel le 420-422 milijard dolarjev in je bil torej le malo višji kot v istem razdobju 1956. leta.

Skupna številka GNP razpade na sledeče sektorje:

1. Izdatki potrošnikov: Gre za najvišjo številko, ki je dosegla 283.1 milijarde dolarjev (1956 268.6 milijarde) in ki se nanaša na nakup raznega potrošnega blaga ter plačil za usluge.

2. Privatne domače investicije: V bistvu so ostale na isti ravni kot l. 1956 in so dosegle do septembra 65.5 milijarde dolarjev. (Stvarno gre za znižanje, ker moramo upoštevati že omenjeno manjšo kupno moč dolarja).

3. Investicije v inozemstvu (neto razlika): Gre za neto razliko plačilne bilance, ki je glede te postavke dosegla 3.2 milijarde, medtem ko je znašala l. 1957 2 milijardi.

4. Izdatki za nakup blaga in uslug federalne in lokalnih državnih uprav: Najvišjo postavko predstavljajo izdatki za javno obrambo, medtem ko so dosegli celotni predvideni izdatki do 30. septembra 1957 87.2 milijarde dolarjev in so znašali do istega meseca 1956 80.6 milijarde dolarjev.

Skupni obseg GNP se je torej povečal na račun potrošnje prebivalstva in na račun povečanih državnih izdatkov, kljub temu, da so istočasno zabeležili stagnacijo in delno tudi znižanje industrijske proizvodnje. Po poročilu «Lehman Brothers» iz New Yorka se je ameriško gospodarstvo, upoštevajoč samo GNP in relativno znižanje kupne moči, okrepilo v zadnjem letu za 2.2 odst., namesto za 3 odst., kot so to splošno predvidevali.

Težave ameriškega gospodarstva točno odražata ti dve številki, saj gre predvsem za zelo počasen napredek, ki je poleg tega nižji od predvidenega napredka za napredkom drugih dežel, med njimi na prvem mestu Sovjetske zveze.

Gre torej za tempo razvoja, ki je v SZ hitrejši kot v ZDA, pri čemer pa se ne smejo za sedaj narediti napačni zaključki. Proizvodnja ZDA je še vedno rekordna in znatno večja kot v SZ, kar je razvidno tudi iz priobčenega grafikona.

Zelo pomembno poglavje predstavlja industrijska proizvodnja, ki je prvikrat po skoro dvajsetih letih zabeležila v lanskem letu zastoj tipično cikličnega značaja in ki je bil občuten prav v ključnih gospodarskih vejah.

Nedvomno predstavlja jeklarska industrija ključno vejo, kjer predvidevajo, da so izkoristili 80 odst. kapacitet (l. 1956 81 odst.) in proizvedli 114 milijonov ton železa in jekla (l. 1956 115 milijonov ton). Stagnacija na tem področju je nastala delno zaradi posledic sueške krize, odločilno vlogo pa so igrale težave avtomobilske industrije, ker se je ustavila prodaja modelov 1957 in ni bila dosežena predvidena prodaja modelov 1958.

V zadnjih letih se je izredno povečala proizvodnja barvnih kovin, ki prodirajo v najrazličnejše gospodarske veje in katere je poleg tega kupovala država za strateške zaloge. Vse to je lani privedlo do nasičenega trga, ker se je na nekaterih sektorjih proizvodnja znižala, kar je privedlo do padca cen cinka, svinca in bakra.

Stagnacija industrijske proizvodnje je privedla do podobnega pojava tudi pri zaposlitvi delovne sile in ob koncu septembra 1956 (izvzete so oborožene sile) so zabeležili 66 milijonov 71.000 zaposlenih oseb, konec septembra 1957 pa 65.674.000 oseb. Brezposelnih je bilo septembra 1956 milijon 998.000 in septembra 1957 2.552.000.

S. R.

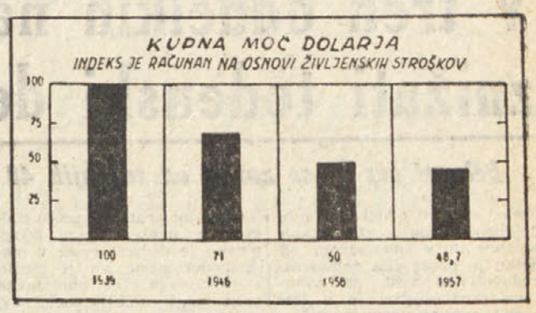

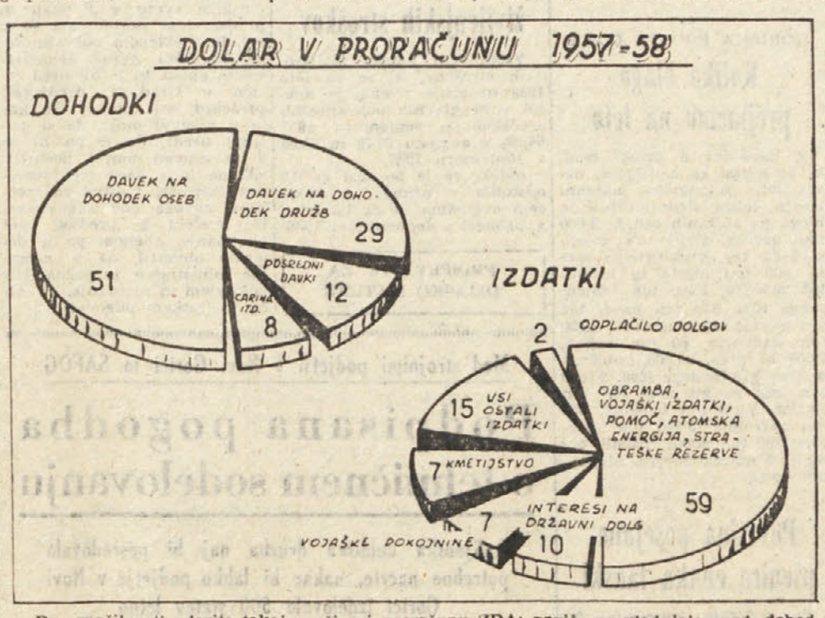

Dve značilnosti udarita takoj v oči pri proračunu ZDA: prvič, prevladujejo med dohodki neposredni davki na dohodek oseb in družb, medtem ko predstavljajo neposredni davki relativno nizko postavko. S te plati je ameriški proračun nedvomno socialen in popolnoma drugačen kot v Italiji, kjer prevladujejo v proračunu posredni davki. — Drugič, med izdatki prevladujejo postavke za vojsko, atomske bombe, vojaške penzije in podobno, in gre komaj 15 odst. za vse ostalo: državno upravo, ceste, šolstvo, produktivne investicije itd. Vendar pa moramo upoštevati, da obstajajo poleg federalnega še lokalni proračuni

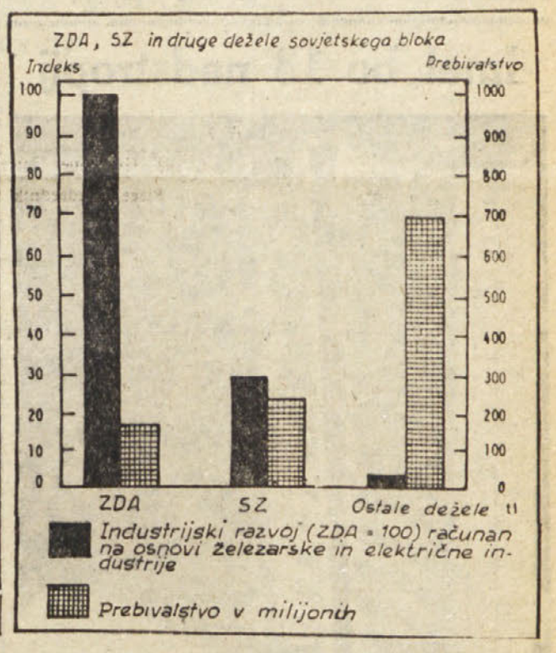

BEŽNI VTISI S POPOTOVANJA PO SEVERNIH DEŽELAH

Na morju med Dansko in Švedsko postane tudi tihi Šved zgovoren

Uppsala je kot nalašč za študij, kljub temu je na Švedskem študij zelo drag - Popolno socialno zavarovanje, ki pa ograža švedsko gospodarstvo, ker ga baje ne zmore

Ko se potnik, ki prvič potuje na Svedsko, vkrca na ladjo v Kopenhagnu, se počuti, kot da bi odhajal nekam na drugi svet. Pred vstopom na ladjo se opravljajo običajni carinski pregledi, toda le za one potnike, ki niso s Skandinavskega polotoka, kajti Skandinavci potujejo iz ene države v drugo povsem prosto, brez vsakih potnih listov, celo brez vsakih osebnih dokumentov. Zato te natančen pregled potnega lista in prtljage nekoliko moti, posebno ko vidiš, da Skandinavci kar mirno vstopajo na ladjo po stranskem stopnišču, ki je določeno samo zanje.

Komaj smo opravili te formalnosti, je ladja že zarezala v motne valove Baltiškega morja. V daljavi pa so se že odražale luči švedskega obmejnega mesta in pristanišča Malmoe, proti kateremu je plula naša ladja.

Moj sopotnik John — mlad ameriški visokošolec, ki je odhajal na študij v Stockholm — in jaz sva se zrinila v salon na ladji. Vse okoli naju so sedeli tihi Švedi in vse se mi je zdelo čudno: kako je mogoče, da v množici toliko ljudi ne čuješ niti besede? Začel sem razmišljati o tem, kako me bodo sprejeli Svedi. Ali so ti ljudje zares tako hladni, tako mirni, kot se o njih govori? Ali imajo zares najvišjo življenjsko raven na svetu? Razmišljal sem o tem, kako more biti v deželi, ki že 150 let ni videla vojne.

Čez nekaj časa me je iz tega razmišljanja prebudilo kričanje in živ klepet. Najini sopotniki, tihi Svedi so nenadoma postali glasni in zelo zgovorni. Ni bilo težko pogoditi, da je vzrok tej nenadni in veliki spremembi — alkohol. Sved, ki je sedel poleg naju, je nama pojasnil, da se na naši ladji, ki opravlja promet med Dansko in Svedsko, morejo kupiti razne alkoholne pijače v neomejeni količini in mnogo ceneje kot na Svedskem. Žalostno nama je Sved pojasnjeval, da je alkohol eden od osnovnih problemov njegove dežele ter da se s prohibicijo ni dosegel prav nikak uspeh. Sedaj se na Svedskem alkoholne pijače prodajajo povsem svobodno, vendar je v določenih prodajalnah in ob določenem času. Eden izmed ukrepov, s katerimi skuša švedska vlada potrošnjo močnih alkoholnih pijač omejiti, so izredno visoke cene.

Pozneje sem imel tudi sam dovolj priložnosti prepričati se, da je alkohol za Svedsko zares velika nezgoda, posebno če vzamemo v poštev dejstvo, da je Sved sicer zares zelo napreden in delaven človek.

Po prihodu v Malmoe sva z ameriškim sopotnikom odpotovala v Stockholm, kjer sem se od Johna ločil. Od tod sem odpotoval v Uppsalo z namenom, da obiščem nekatere tamkajšnje medicinske ustanove.

Uppsala je mesto, ki šteje 65.000 prebivalcev, od katerih je 7000 visokošolcev. Uppsala je po velikosti tretje mesto na Svedskem, ima največje in najstarejše vseučilišče na Skandinavskem polotoku, ki je bilo osnovano že leta 1477. Vseučilišče je v svojem dolgem delovanju poneslo ime svojega mesta daleč v svet. Nič čudnega. Saj je dalo ljudi, kot na primer Rudbecka, ki je osnoval eno prvih anatomskih dvoran v tem predelu Evrope. Bilo je to leta 1922. Uppsala je dala tudi Linnaeusa (1741-1778), čigar dela za klasifikacijo rastlinstva so znana tudi izven znanstvenih krogov. Uppsala je nadalje dala Svedberga in pet drugih Nobelovih nagrajencev za medicino. Vse to dovolj zgovorno priča o nenavadni znanstveni tradiciji tega razmeroma majhnega mesta.

Toda Uppsala je vsekakor mesto, ki je kot ustvarjeno za študij, za znanost...

Sem prihajajo na študij ljudje z vsega sveta. Vseučiliška biblioteka ima nad 35.000 znanstvenih del in čitalnice s 300 delovnimi mesti za visokošolce. In ta mesta so vedno in ob vsaki uri povsem zasedena. Vseučiliška biblioteka šteje skupno milijon knjig in rokopisov, ki zavzemajo 36.000 metrov prostora. Tem številkam moramo dodati še okoli pol milijona akademskih disertacij. V javnem in akademskem življenju Uppsale zavzema posebno važno mesto dejavnost 13 študentovskih klubov, v katerih imajo študenti vso oskrbo. V Uppsali imajo visokošolci tudi lastno gledališče in razkošno urejene družabne prostore. 7000 visokošolcev, ki so po poreklu z vseh delov sveta, sestavlja dejansko veliko družino.

Kljub vsem tem tako pozitivnim ocenam pa je treba pribiti, da študij na Svedskem ni enostaven. Nasprotno, zelo je drag in zelo dolgo traja. Zato je le malo onih, ki se morejo posvetiti na primer medicini, ki traja osem let, ne da bi bili v tem času primorani oprijeti se kakega dela, poiskati si kak zaslužek, kajti študij je zelo drag. Samo za stanovanje in hrano v študentovskem domu mora visokošolec plačati okoli 300 švedskih kron na mesec, kar je po naših računih nad 40.000 lir. Poleg tega je zelo draga vpisnina, kakor so drage tudi knjige. Zato pridemo do protislovnega dejstva, da ima tako bogata in napredna dežela, kakršna je Svedska, ki celo razpolaga s takim vseučiliščem, komaj 4000 zdravnikov, in še ti so v glavnem koncentrirani v mestih in južnih predelih dežele. 4000 zdravnikov ne krije niti 50 odstotkov švedskih potreb. Zato morajo Svedi iskati zdravnike drugod v svetu. Posebno mnogo zdravnikov prihaja na Svedsko iz Avstrije.

Težko bi bilo na kratko prikazati Svedsko v vseh njenih oblikah in odrazih, toda omenili smo njihovo sposobnost in marljivost, opisali vseučilišče v Uppsali in protislovno pomanjkanje zdravnikov. Oglejmo si sedaj še njihovo socialno zavarovanje, ki je nekaj posebnega, povsem «švedskega». Od 1. januarja 1955 uživajo vsi Svedi brez razlike popolno socialno zavarovanje. Vsak državljan Svedske ima v primeru bolezni pravico na povsem brezplačno oskrbo v bolnišnici. Ambulantni pregled socialnega zavarovanja se vrši v poliklinicnih ustanovah bolnic in klinik za vse zavarovance, tudi za zasebnike. Pacient plača za pregled vse stroške, kar znaša približno 10 do 20 švedskih kron. V kolikor je bil pregled izvršen v času rednega delavnika, gre del honorarja zdravniku, ostalo pa bolnici. Izven rednega delovnega časa in v nočnih urah pa pripada ves honorar zdravniku. Za plačane stroške pa dobi pacient potrdilo, na osnovi katerega dobi od banke povrnjenih 75 odst. stroškov. Ta sistem plačevanja so na Svedskem uvedli zato, da bi zmanjšali prepogoste — repotrebne — preglede v ambulantah, hkrati pa dali zdravnikom pobudo, da bi se za delo bolj zavzeli in bili do pacientov bolj vestni. V času zdravljenja pa je seveda vsem bolnikom zagotovljena tudi hranarina.

Po 65. letu starosti ima vsak Sved pravico do pokojnine, ki gre od 150 do 200 kron na mesec. Ta sistem socialnega zavarovanja terja visoke davke. In ti so na Švedskem progresivni in pri dohodkih od 60 do 70 tisoč kron znašajo že nad 50 odstotkov. S tem bi baje hoteli preprečiti naglo in pretirano bogatitev, hkrati pa omogočiti, da bi vsi državljani bili enako socialno zavarovani. In res, težko je na ulici, v kavarni, v tramvajih ali kjerkoli v javnem življenju opaziti razliko med vseučiliškim profesorjem, višjim uradnikom in navadnim delavcem.

Čeprav s tem nismo povedali mnogo novega in čeprav je res, da je visoki življenjski standard, ki ga uživajo Svedi, pripisati predvsem izredno dolgi in mirni dobi, ki jo Svedska uživa, je tudi res, da je breme, ki ga socialno zavarovanje terja od Švedske v sedanjih razmerah nekoliko preveliko, in ni redek Sved, ki vam zagotavlja, da švedsko gospodarstvo in švedski nacionalni dohodek tega bremena ne preneseta in da počasi, toda gotovo drsita v inflacijo.

Dr. B. N.

Z nastopa baletne šole SNG

Od zgoraj: Selma Micheluzzi in Mario Strajn v Chopinovem «Nocturnus» — Leban Maja in Nadja, Pavlič Nataša in Saule Milojka iz Gorice v Straussovih «Pripovedkah dunajskega gozda»

Prejeli smo

Zdravko Pečar: *Sta se dešava na Srednjem Istoku.* Politička biblioteka 7, Kultura 1957, Beograd.

DROBNE KULTURNE VESTI

Vzrok «škandala Callas»: dediščina iz otroških let

Nocoj bodo v Rimu vendarle imeli premiero «Norme», le da bo to pot pela glavno vlogo italijanska pevka Anita Cerquetti in ne Maria Meneghini Callas, zaradi katere je, kot že vemo, prišlo na svečani premieri do velikega škandala. O zadevi so se razpisali ne le vsi italijanski časopisi in o tem ne govori le domača javnost, pač pa so se na račun tega nenavadnega dogodka razpisali tudi mnogi tuji časopisi. Londonski «Daily Mail» pravi, da «primer Callas» zanima mnogo žensk iz umetniškega sveta, predvsem one, ki so «zaradi svoje preobilne debelosti primorane na shujševalno kuro». Novinarka Franklin navaja glede tega tudi mnenje nekega zdravnika, ki je na račun «primera Callas» rekel sledeče: «Maria Callas je kot otrok zasovražila mater, in to iz ljubosumnosti pred sestro. Nesrečni ljudje se včasih lotijo obilne hrane, da bi s tem pozabili na gorje; in mlada Maria Callas je to tudi storila. Sedaj, ko je s tem morala prenehati, se čuti tudi duševno prazno in grize.»

Franklinova zato Callasovi priporoča, naj je in naj uživa «svojih 25 kraznenih plaščev, 200 oblek in naj gre morda celo na daljše potovanje.» Kar bi ji verjetno ne škodovalo, posebno ne po zadnjem dogodku v Rimu.

Descartes v slovenščini

Pred dnevi je v Ljubljani izšla druga knjiga Filozofske knjižnice, ki jo je začela izdajati Slovenska Matica. Gre za izbor Descartesa. Knjiga obsega 384 strani in vsebuje prevod celotne «Razprave o metodi» in glavna poglavja «Pravil, kako naravnati umske zmožnosti». Oba spisa nudita slovenskemu izobražencu vpogled v jedro Descartesovega reševanja filozofskih vprašanj. Knjiga je vsekakor dogodek v skromni slovenski filozofski književnosti. René Descartes je eden očetov modernega mišljenja, mislec, ki je v dobi, ko je bilo še močno razširjeno sholastično pojmovanje sveta, privedel filozofijo iz njene podrejene službe bogoslovju na svobodno torišče znanstvene razlage sveta. Knjiga ima tudi obsežen komentar, uvod vanjo je posnet iz «Istorie filozofii Aleksandrova in drugih.

Češki programi

V zadnjem času češka gledališča, češki radio in televizija čedalje pogosteje uvrščajo v svoj program dela jugoslovanskih skladateljev in pisateljev. Na božič lani so po televiziji dali Držičevega «Dundo Maroja», 3. januarja pa so dali po radiu Dobričaninovo «Skupno stanovanje». Praški radio je 23. decembra posvetil celo oddajo 80-letnici slavne jugoslovanske operne pevke Gabrijele Horvatove. Hkrati s tem tako bogatim predvajanjem jugoslovanskih del zasledimo še to, da je v tako kratkem času praški Narodni Divadlo kar trikrat zaporedoma imel na odru Držičevega «Dunda Maroja».

Grace Kelly ne bo producent

Pred dnevi so se v Parizu razširile vesti, po katerih naj bi filmski producent Rank nameraval vrteti v Montecarlu vrsto filmov z versko vsebino. Pri tem pa da bi finančno sodelovala tudi bivša filmska zvezda in sedanja žena princa Ranierija Grace Kelly. Govorilo se je, da bi Grace Kelly in njen mož vložila v to zadevo kar dva milijona funtov šterlingov. Te vesti pa so včeraj v Londonu demantirali. Demanti je prišel od same družbe Rank.

Slikar «šeste celine»

Med prve slikarje morskih globin sodi Francisco Gussi iz Barcelone. Njegov način dela ni prav nič podoben slikarstvu «kopenskih» kolegov. Ti iščejo motive za svoje krajine na sprehodih po slikovitih dolinah in drugod. Gussijeva umetnost pa je združena z velikimi telesnimi napori, saj jo «krade» na morskem dnu.

Gussi seveda dela svoje podobe na obroke. Potopi se in opazuje podvodni svet. Šele potem, ko se vrne na površje po sapo, nariše sliko po spominu. Preden naslika podvodno krajino, se mora potopiti vsaj petdesetkrat, zakaj poprej po njegovih izjavah ni mogoče posredovati morskega dna ali živalskih zastopnikov morskih globin v primerni obliki in podobi.

Po navadi se potaplja Gussi brez opreme do deset metrov globoko in ostane spodaj tudi dlje kot minuto. V telesni zmogljivosti bi se torej lahko pomeril z marsikaterim športnikom. Kadar ima s seboj potapljaško opremo, katere sestavni del je kisikova maska, mu zadostuje za eno podobo pet zapovrstnih daljših izletov v «svet tišine».

Slikar «šeste celine» ne ustvarja podob nenavadnih rib in drugih morskih živali, kar bi mu kot posebnost kaj kmalu pripomoglo do uspeha. Pravi, da bi takšne podobe ustvarile pri gledalcu sugestijo vode, ker riba pač plava v njej. Nasprotno, slikar riše pravzaprav vodo nad motnim morskim dnom. Mimogrede: Gussi je prijatelj Antonia Ribere, ki uživa sloves «podvodnega pesnika»...

GASILČEVA ŽENA

Goriško-beneški dnevnik

Hud ukrep grozi 110 delavcem SAFOG

V treh oddelkih nameravajo znižati tedenski delovni čas

Delovni čas bi se znižal od sedanjih 40 na 24 delovnih ur

Med delavci oddelkov za izdelovanje orodja, vzdrževanje strojev in v montažnem oddelku je povzročila veliko nezadovoljstvo vest, da namerava ravnateljstvo že v tem tednu skrčiti tedenski delovni čas od 40 na 24 ur. Ukrep bi prizadejal po zatrjevanju predstavnika ravnateljstva 110 delavcev, vendar ni nemogoče, da bi se to število še povečalo. Govori se, da bi se škoda, ki bi jo delavci utrpeli s skrčenjem delovnega časa, delno nadomestila z dopolnilno blagajno, vendar se o tej možnosti ne ve še nič točnega.

Če bi ravnateljstvo uresničilo svoj sklep, in o tem ni skoraj nobenega dvoma, bi bilo večje število družin hudo prizadetih, saj so njihovi prejemki že tako skrčeni. Ker pa so pozimi izdatki v vsaki družini še toliko večji, ker je treba kupiti kurjavo, zimska oblačila in drugo, bi bilo skrčenje delovnega časa za številne družine naravnost usodno.

—«»—

Obmejni promet na Goriškem

V letu 1957 zabeležili nad milijon prehodov

Obmejni promet s propustnicami in dvolastniškimi izkaznicami je dosegel v letu 1957 neverjeten razmah, saj so na vseh blokih goriške pokrajine zabeležili več kot 1 milijon prehodov. Z dvolastniškimi izkaznicami je prešlo mejo okoli 41.000 ital. in 103 tisoč jug. državljanov, z navadnimi propustnicami 608.000 jug. in 266.000 ital. državljanov, s posebnimi propustnicami 208 ital. in 148 jug. državljanov, s tranzitnimi propustnicami je prekoračilo mejo tudi 6.400 jug. državljanov.

S potnimi listi je šlo čez blok pri Rdeči hiši 32.000 italijanskih državljanov in 24 tisoč inozemcev, predvsem Jugoslovanov.

Obmejni promet s propustnicami in dvolastniškimi izkaznicami je doživel višek v mesecu decembru, ko je prišlo z jugoslovanskega obmejnega pasu okoli 60.000 oseb. Do tako velikega prometa je prišlo predvsem zaradi velikega dotoka ljudi na Andrejev sejem in ob božičnih ter novoletnih praznikih.

—«»—

GORIŠKA PROSTA CONA

Koliko blaga prejmemo na leto

Z zakonom o prosti coni, ki bo veljal za nadaljnjih devet let, zagotavlja našemu mestu letno sledeče količine blaga po znižanih cenah: 2.000 ton goveje živine za zakol, svežega ter zmrznjenega mesa, 600 ton masla in hranilnih maščob, 1.300 ton semenskega olja, 370 ton kave, 150 ton kavnih nadomestkov, 2.650 ton sladkorja, 60 ton kakaa, 7.000 hl piva, 25.000 kubičnih metrov gradbenega lesa, 20.000 ton lesa za kurjavo, 500 ton lignita, 3.000 ton bencina, 600 ton petroleja, 5.600 ton gazolina, 200 ton mazil. Tabela obsega 52 najrazličnejših blagovnih vesti.

—«»—

Površina posejane pšenice enaka lanski

Po podatkih mesečnika trgovinske zbornice je bil november na splošno ugoden za sejanje in oranje zemlje, ki naj spomladi sprejme nove kulture. Površina, na kateri je bila posejana pšenica, je letos približno enaka lanski. V hlevih ni bilo večjih obolenj. Živina je zdrava. Opaziti je večje število mladih živali, ki jih živinorejci rediijo predvsem za meso.

Zaradi razpoložljivosti manjših količin pšenice, se je cena nekoliko dvignila. Koruza se je nekoliko pocenila. Tudi cena vinu je relativno dobra. Njegova kakovost je nadpovprečna, kolikost pa za 20 do 30 odstotkov manjša kot leta 1956.

—«»—

Povišanje indeksa življenjskih stroškov

Vsedržavni indeks življenjskih stroškov, ki se za leto 1938 označuje z ena, je znašal v 61 glavnih pokrajinskih središčih v septembru 1957 64,09, v avgustu 63,79 in 63,05 v septembru 1956.

Indeks se je povečal za 0,5 odstotka v primeri z mesecem avgustom in za 1,6 odst. v primeri s septembrom 1956.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

KRIZA V RONKAH

Predstavniki manjšine za nove volitve

Delegacija pokrajinske Zveze demokratičnih občin, v kateri sta bila tudi senator Pellegrini in poslanec prof. Marangone, je bila včeraj pri prefektu in mu pojasnila svoje stališče do občinske krize v Ronkah in vprašanj, ki so v neposredni zvezi z delovanjem te občine.

Kot je znano, vodi občinsko upravo samo občinski odbor, ker so svetovalci Krščanske demokracije podali ostavko. Ker ima občinska uprava veliko odgovornost in tudi važne naloge, kot je na primer odobritev občinskega proračuna za leto 1958, je tako stanje zelo škodljivo.

Predstavniki manjšine v občinskem svetu v Ronkah in predstavniki parlamenta so v skladu s sklepom pokrajinskega kongresa Zveze demokratičnih občin, ki je bil pred časom v Gradiški, predlagali prefektu, naj napravi vse, kar je v njegovi moči, da se položaj uredi, dasiravno bi se v ta namen moral poslužiti zakona in v času treh mesecev razpisati volitve za izvolitev novega občinskega sveta. Prefekt je predlog vzel na znanje, obenem pa je delegate obvestil, da je notranje ministrstvo že seznanil s položajem in pričakuje, da mu bo v kratkem odgovoril.

Med strojnimi podjetji v Novi Gorici in SAFOG

Podpisana pogodba o tehničnem sodelovanju

Italijanska delniška družba naj bi posredovala potrebne načrte, nakar bi lahko podjetje v Novi Gorici izdelovalo 500 statev letno

Predstavniki novogoriških strojnih tovarn in livarn ter tovarne strojev SAFOG iz Gorice so, kot poročajo iz Nove Gorice, sklenili pogodbo o vzajemnem tehničnem sodelovanju pri izdelovanju avtomatskih statev za tekstilno industrijo. Italijanska delniška družba naj bi proti odplačilu posredovala potrebne načrte in drugo tehnično dokumentacijo, prej pa mora zadevni sporazum potrditi pristojni organ Zveznega izvršnega sveta v Beogradu.

V razvijajoči se jugoslovanski tekstilni industriji je pomanjkanje statev, posebno avtomatskih, zelo občutno ter bi zato omenjeni sporazum utegnil biti koristen. Direktor novogoriškega podjetja je izrazil mnenje, da bi lahko v nekaj letih, ko bi osvojili tehniški postopek tovrstne proizvodnje izdelali kakih 500 statev letno. Zdaj izdeluje polavtomatske statve neko zagrebško podjetje.

—«»—

VLOM V STANDO

Nylonske vrvice so imele važno vlogo

Za vlom v veleblagovnico Standa se ne zanima samo kriminalni oddelek goriške kvesture, ampak tudi ravnatelj Cappelletti, ki je položil denar v blagajno, ker je upal, da je dovolj na varnem. Ravnatelj je namreč pregledal vse prostore, po katerih so se kretali vlomilci. Pri tem se mu je naključilo, da je opazil na tleh tanko nylonsko vrvico, ki je med seboj vezala tri točke: vhodna vrata, okno in blagajno. Ker je že sam vlom najboljše spričevalo izkušenosti ljudi, ki so se lotili tako tveganega podjetja, si lahko na podlagi novega odkritja predstavljamo, da so zasnovali načrt do zadnje potankosti.

Čemu so služile nylonske vrvice?

Švedrovci so vedeli, da stanujejo poleg Stande razne stranke in da nočni obhodnik redno prihaja nadzorovat ključavnico na vhodnih vratih. Ti ljudje so predstavljali največjo nevarnost. Da bi pravočasno opozorili osebi, ki sta odpirali blagajno, sta bila dva pomočnika pri vhodnih vratih in pri oknu. Kadar je pretila nevarnost, sta potegnila za vrvico. To je bil znak za alarm, in švedrovca sta takoj prenehala z delom. Se en poteglјaj, in nevarnost je šla mimo. Poleg ostalih kvalitet, s katerimi so bili vlomilci prav gotovo dobro oboroženi, je tudi svojevrsten «telefon» mnogo pripomogel k uspešnemu zaključku drznega podviga, katerega pristojne oblasti še niso katalogirale.

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Villa San Giusto, Korzo Italia 102, tel. 31-52.

—«»—

— KINO —

VERDI, 16.30: «Možje v mestu», N. Taranto, M. Merlini, A. Sordi.

VITTORIA 17.00: «Dogodivščine Paperina in njegovih družabnikov», Walt Disney, dokumentarni film «Dolina Santa Ynes».

CENTRALE 17.00: «Prvi aplavz», C. Villa, E. Vaniček.

MODERNO. 17.00: «Voščena maska», v barvah.

Imel bo 13 nadstropij

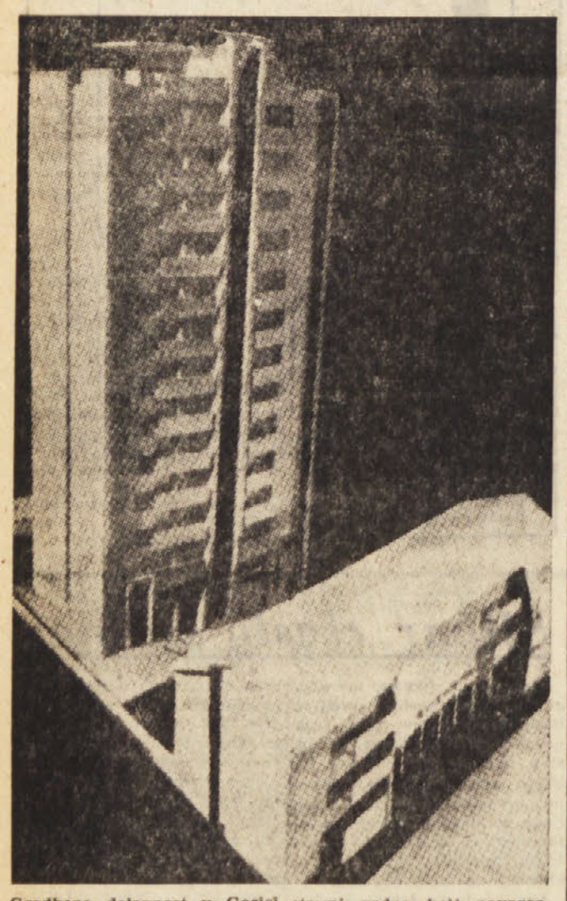

Gradbena delavnost v Gorici stremi vedno bolj navzgor. Mesto bo kmalu postalo polno novih motivov, ki bodo s svojimi vertikalnimi linijami spremenili dosedanjo monotonijo. Te dni bodo pričeli kopati temelje 13-nadstropnemu nebotičniku v Ul. Parini, katerega model vidimo na zgornji sliki. V njem bo 24 modernih stanovanj. Gradilo ga bo stavbeno podjetje Cechet, ki je zgradilo v našem mestu že več zgradb. Stroški bodo znašali okoli 100 milijonov lir. Po načrtih bi ga morali zgraditi v 365 delovnih dneh.

Nove knjige v Ljudski čitalnici

Številni ljubitelji dobrega čtiva bodo lahko segli po Stritarjevih zbranih delih, Župančičevi «Sedmini» in tudi Saganovi «Dober dan žalost»

Ljudska knjižnica in čitalnica v Gorici Ul. Ascoli, 1-I, je v zadnjem času prejela zopet novo pošiljko knjig, med katerimi so tudi najnovejše izdaje, ki bodo zanimale tudi najbolj izbirčnega čitatelja. Opozarjamo, da je knjižnica in čitalnica odprta vsak delavnik od 8.30 do 12. in od 15. do 18. ure, le ob sobotah je odprta samo od 8.30 do 12 ure.

Knjige si proti majhni odškodnini lahko izposodiš tudi na dom. Seznam novih knjig je naslednji:

René Descartes: Razprava o metodi kako pravilno voditi razum ter v znanosti iskati resnico.

Marička Žnidaršič: Nalomljena veja (pesmi).

August Piccard: Z batiskafom na dno morja.

Josip Stritar: Zbrano delo IX. knjiga.

Ugo Foscolo, prevedel Gradnik: Gomile.

Marijan Kozina: O človekovi dejavnosti — poljudna psiho-biološka razprava.

Beno Župančič: Sedmina.

Roger Peyrefitte: Ključi svetega Petra.

Heinrich Heine: Florentinske noči.

Dr. Leon Žlebnik: Ljubezenska čustva in odnosi.

Izak Babelj: Rdeča konjenica.

Pierre Gascar: Kitajska brez zidu.

Janez Trdina: Izbrano delo X. knjiga.

Anatolij Vinogradov: Paganini.

Josip Cazi: Z obrazom proti viharju.

Françoise Sagan: Dober dan žalost.

Manin Siberjak: Milijoni Privalovih.

Wambrechtsamer A.: Danes grofje celjski in nikdar več.

Lion Feuchtwanger: Španska balada.

E. Stuken: Beli bogovi I. in II. del.

Dobrica Cosić: Korenine.

Aveline Claude: Jetnik.

F. I. Dostojevski: Zločin in kazen.

Simenon: Kdo je morilec?

Nathaniel Hawthorne: Hiša s sedmimi pročelji.

Robert Graves: Jaz, Klavdij.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Zadnja faza priprav za tekmo s Severno Irsko

Izbrana šestnajstorica «azzurrov» za odločilno srečanje v Belfastu

Med sklicanimi ni Virgilija - Corradi, Ferrario in Firmani se bodo ostalim pridružili v četrtek

RIM, 7. — Tajništvo italijanske nogometne zveze je na predlog tehničnega komisarja sklicalo za kvalifikacijsko tekmo za svetovno prvenstvo s Severno Irsko, ki bo 15. jan. v Belfastu, naslednjih 16 igralcev:

Bologna: **Pivatelli;**
Fiorentina: **Gratton, Montuori, Robotti, Segato;**
Inter: **Invernizzi; Vincenzi;**
Juventus: **Corradi, Ferrario;**
Milan: **Schiaffino;**
Napoli: **Bugatti;**
Padova: **Azzini, Moro;**
Roma: **Ghiggia, Panetti;**
Sampdoria: **Firmani.**

Navedeni igralci, razen onih, ki so angažirani za tekmo Juventus - Sampdoria, morajo biti jutri do 18. ure pri emilijski pokrajinski zvezi v Bologni. Od tam bodo takoj odpotovali z avtobusom v Caselecchio, kjer bodo bivali v hotelu Pedretti.

Corradiju in Ferrariu (oba Juve) ter Firmaniju (Sampdoria) je dovoljeno, da pridejo naravnost v Caselecchio v četrtek do 16. ure.

Reprezentanti bodo zapustili Caselecchio v soboto popoldne in odpotovali z vlakom v Rim, odkoder bodo odpotovali z letalom v Belfast ob 10,30.

* * *

FLORENCA, 7. — Od štirih igralcev Fiorentine, ki so med izbranimi za Belfast, čuti Montuori bolečine v hrbtu kot posledico včerajšnje tekme z Atalanto, Krilec Segato je brez vročine in bo jutri lahko prispel v Bologno. Branilec Robotti in napadalec Gratton pa sta v odlični fizični kondiciji.

—«»—

Irska reprezentanca močnejša kot 4. dec.?

BELFAST, 7. — Nogometni strokovnjaki v Severni Irski menijo, da je reprezentanca, ki se bo 15. t. m. pomerila z italijansko v Belfastu, mnogo močnejša od one, ki je bila 4. dec. prisiljena k neodločenemu rezultatu v prijateljskem srečanju. Predvsem menijo, da bo vključitev Billyja Simpsona v sredino napada in zamenjava mest med obema vezama dala napadu večjo prodornost. 4. dec. namreč Simpsonov namestnik Mc Adams ni zadovoljil in ga je Ferrario z lahkoto nadzoroval. Simpson pa je mnogo bolj gibčen in tudi fizično močnejši in izvedenci so prepričani, da bo mnogo bolj zaposlil italijansko obrambo kot pa njegov predhodnik.

Vedno v zvezi z napadom trdijo, da je bil Cush, ki je 4. dec. dosegel oba gola, prestavljen s položaja leve veze na položaj desne zato, da bo lahko Mc Ilroy na levi tvoril močnejšo dvojico z Mc Parlandom, ki je znan po svojih ostrih strelih na gol, kar je dokazal tudi v svojem matičnem moštvu Aston Villa, ki je trenutno lastnik angleškega pokala.

Tudi obramba severnoirske reprezentance je znatno pojačana z vključitvijo škotskega branilca Cunninghama, ki nastopa v vrstah Leisertra. Čeprav bo formalno zamenjal poškodovanega Keitha, so tehniki vendarle mnenja, da je njegova igra bolj prikladna za obrambo proti italijanskim napadalcem.

Ves tisk v Belfastu tudi podčrtuje simpatično gesto Manchestra United, ki je dal dvema svojima igralcema dovoljenje, da lahko nastopita v reprezentanci, čeprav mora enajstorica že naslednji večer nastopiti proti beograjski Crveni zvezdi za pokal evropskih prvakov. Ta dva igralca sta vratar Gregg in srednji krilec Jack Blanchflower.

Izvedenci končno predvidevajo, da bo tekma 15. jan. mnogo bolj trda že zaradi dejstva, ker zadostuje Italiji že neodločen rezultat za kvalifikacijo v finale svetovnega prvenstva, Severna Irska pa mora zmagati. V Belfastu pa kljub temu prevladuje optimistično razpoloženje, ki temelji v glavnem na presenetljivi zmagi nad Anglijo s 3:2.

PLAVANJE

Crappova pred Konradsovo

SYDNEY, 7. — V finalu na 440 yardov prosto v okviru plavalnega prvenstva Novega južnega Walesa, je zmagala Avstralka Lorraine Crapp, ki je progo preplavala v času 4'58"2 in samo za 6 desetink sekunde prehitela svojo mlado rojakinjo Ilsc Konrads, ki je včeraj v izločilnem tekmovanju zmagala s časom 4'59"2. Svetovni rekord na tej progi ima Crappova s časom 4'48"6.

Prvi letošnji uspeh planiškega junaka

Recknagel (Nem.) zmagovalec avstrijsko-nemške turneje

Prodoren uspeh sovjetskih skakalcev - Med Jugoslovani najboljši Langus, med Italijani Zandanel

BISCHOFSHOFEN, 7. — Helmut Recknagel iz Vzhodne Nemčije je zmagal na nemško-avstrijski skakalni turneji. V štirih nastopih v Oberstdorfu, Garmisch Partenkirchenu, Innsbrucku in Bischofshofenu je zbral skupno 865,1 točk. V Oberstdorfu je bil drugi, v Garmischu se ni plasirai, v Innsbrucku in v Bischofshofenu pa je bil prvi. Na drugo mesto v končni klasifikaciji se je uvrstil sovjetski skakalec Samov s 860,3 točkami, na tretje pa prav tako sovjetski skakalec Kamenski s 859,3 točkami.

HELMUT RECKNAGEL

Spričo močne konkurence srednjeevropskih skakalcev, prodoren uspeh sovjetskih preseneča in dokazuje, da se je tudi ta športna panoga v Sovjetski zvezi v zadnjih letih znatno razvila in napredovala.

Zadnje tekmovanje je bilo, kot že rečeno, v Bischofshofenu, ki pa je zaradi pomanjkanja snega moralo biti na manjši skakalnici. Vrstni red na prvih mestih je bil naslednji: 1. Rechnagel (Vz. N.) 216,5 (53,5 in 55,5), 2. Glass (Vzh. Nem.) 216,5 (53,5 in 55,5), 3. Takadze (SZ) 210,5 (52,5 in 56), 4. Leodolter (Avstr.) 5. Bolgart (Zah. Nem.), 6. Samov (SZ) itd.

Od Jugoslovanov je bil najboljši Zidar, ki se je uvrstil na 22. mesto, od Italijanov pa Zandanel, ki je bil 31. s skokoma 47,5 in 50 m.

Upoštevajoč rezultate vseh štirih prireditev je bil med Jugoslovani najboljši Joze Langus, med Italijani pa Zandanel.

Za jugoslovanske skakalce je bila ta turneja koristen trening, saj pred njo doma zaradi pomanjkanja snega sploh niso mogli skakati.

SMUCANJE

Začetek v Grindewaldu preložen na četrtek

GRINDEWALD, 7. — 20. mednarodno žensko prvenstvo v alpskih disciplinah, ki bi se moralo začeti jutri, zjutraj so morali preložiti na četrtek. Že od ponedeljka zjutraj namreč močan veter onemogoča uporabo vzpenjače za alpske proge, drugi vzrok za preložitev tekmovanja pa je v dejstvu, da zaradi slabega vremena, tekmovalke sploh niso mogle prej preizkusiti proge. Ni izključeno tudi, da bo ena od treh disciplin na programu odpadla, ker mora biti tekmovanje zaključeno do sobote.

Komisija je medtem že izžrebala vrstni red tekmovalk za veleslalom. Prva bo startala Američanka Nonie Foly, za njo pa Švicarka Adenzer, Francozinja Telinge in Italijanka Marchelli itd.

Nogometno prvenstvo IV. serije in diletantov

Ponziana in Pro Gorizia še vedno pri dnu lestvice

Med diletanti od tržaških enajstoric uspešna samo Libertas

V okviru nogometnega prvenstva IV. medpokrajinske serije, so v nedeljo v obeh skupinah odigrali 13. kolo. V prvi skupini sta obe primorski enajstorici CRDA iz Trzića in Pro Gorizia iz Gorice bili poraženi in sta se zaradi tega že kar nevarno približali zadnjim na lestvici. CRDA je izgubila v Anconi proti Anconitani s 3:0, Pro Gorizia pa proti Pescari z 2:0, čeprav je igrala v polju dobro in bi z nekoliko več prisebnosti napadalcev lahko že v prvem polčasu prišla v vodstvo.

V drugi skupini se tržaški Ponziani ne godi dosti bolje. V ponedeljek je imela v gosteh enajstorico Merana, ki je na predzadnjem mestu na lestvici in pričakovati je bilo, da ji tokrat zmaga ne bo ušla. In vendar ni bilo tako. Se enkrat se je morala tržaška enajstorica zadovoljiti z delitvijo točk pri rezultatu 3:3 (3:2). Izenačenje je v 28' drugega polčasa dosegel Jenco direktno iz kota, v prvem polčasu pa sta bila za Ponziano uspešna v 2' Jenco in v 8' Lupoli. V 38' so imeli domači najlepšo priložnost za zmago, ko je sodnik proti Meranu odredil 11-metrovko, katero pa je Corolli zastreljal.

Ponziana je nastopila v naslednji postavi: Covacich; Tutta, Bussani; Grattarola, Bastiani, Ruzzier; Lupoli, Bronzi, Rossetti, Corolli, Jenco.

Z 10 točkami je poslej Ponziana na 13. mestu, po prekinitvi prevnstva prihodnjo nedeljo, pa se bo 19. t. m. podala v Trento, kjer bo igrala z istoimensko enajstorico, ki je trenutno na 4. mestu.

* * *

Precejšnje zanimanje v lokalnem merilu vlada tudi za prvenstvo diletantov, v katerega B skupini nastopajo enajstorice s Tržaškega, Goriške in obrobne Furlanije. Po 15. kolu je na vrhu lestvice Fortitudo s štirimi točkami naskoka pred Edero, Libertasom in S. Giovannijem iz Trsta, ki imajo vsak po 20 točk. Edera je preteklo nedeljo izgubila v Miljah proti Muggesani z 1:0, S. Giovanni je izgubil proti Itali s 4:1, Libertas pa je doma premagal Amoco s 3:0.

Lepo je v zadnjih tednih napredovala goriška Juventina (Štandrež), ki je tokrat na svojem terenu premagala enajstorico Silver Romana z visokim rezultatom 6:0 in deli poslej 14. mesto z Mošo in Sv. Ano.

Rezultati: Muggesana - Edera 1:0, Pro Romans - Crda 2:1, Cava Romana - Sant'Anna 3:2, Itala - San Giovanni 4:1, Ronchi - Istria 3:1, Cormonese - Mossa 1:0, Juventina - Silver Romana 6:0, Libertas - Amoco 3:0, Fortitudo - San Canciano 3:0.

IV. SERIJA

Skup. A

Mantova	13	8	4	1	23	9	20
Treviso	13	6	6	1	17	8	18
Anconitana	13	7	3	3	20	11	17
Pordenone	13	5	5	3	22	17	15
Hellas	13	5	5	3	16	13	15
Pescara	13	4	6	3	16	12	14
Chieti	13	4	6	3	15	14	14
Marzoli	13	5	3	5	21	20	13
Forlì	13	4	4	5	14	15	12
Moglia	13	4	4	5	13	15	12
Crda	13	4	4	5	15	19	12
Pro Gorizia	13	5	2	6	11	16	12
V. Veneto	13	3	4	6	17	26	10
Dolo	13	3	3	7	14	22	9
Falk	13	2	4	7	13	21	8
Belluno	13	1	5	7	10	19	7

Skup. B

Sava	13	8	4	1	25	13	20
Bassano	13	7	4	2	18	8	19
Schio	13	6	5	2	18	10	17
Trento	13	6	4	3	20	15	16
Pelizzari	13	6	4	3	17	14	16
Rovereto	13	7	2	4	17	19	16
Bolzano	13	6	2	5	24	15	14
Audace	13	5	3	5	15	16	13
P. S. Pietro	13	5	2	6	12	10	12
Aurora	13	3	6	4	12	14	12
Saici	13	4	3	6	13	15	11
Cividalese	13	4	3	6	12	22	11
Ponziana	13	3	4	6	13	17	10
Merano	13	3	3	7	14	20	9
Portogruar.	13	3	3	7	12	20	9
Clodia	13	1	2	10	9	26	4

DILETANTI

Skup. B

Fortitudo	15	11	2	2	45	18	24
Edera	15	9	2	4	33	15	20
Libertas	15	8	4	3	28	17	20
S. Giovanni	15	8	4	3	20	15	20
Itala	15	7	4	4	28	16	18
Istria	15	7	3	5	26	15	17
Ronchi	15	7	3	5	32	27	17
Muggesana	15	8	1	6	22	21	17
Cava Rom.	15	6	5	4	23	26	17
Cormonese	15	4	7	4	16	16	15
Silver Rom.	15	5	3	7	20	30	13
Crda	15	5	2	8	19	19	12
Amoco	15	4	4	7	15	29	12
Mossa	15	4	2	9	25	30	10
Sant'Anna	15	4	2	9	20	28	10
Juventina	15	4	2	9	28	38	10
S. Canciano	15	3	3	9	14	36	9
Pro Romans	15	3	3	9	17	31	9

KRIZA PRI LAZIU

Čiriču zaupnico igralcem globe...

RIM, 7. — Izvršni svet nogometne sekcije Lazia je zaradi neuspehov A moštva sprejel proti igralcem stroge disciplinske ukrepe. V zvezi s tekmo Spal - Lazio so biti kaznovani z globami igralci, ker se niso držali navodil trenerja med tekmo: Fuin 100.000 lir, Eufemi, Pinardi, Selmosson, Moltrasio vsak po 50.000 lir, Corradori 50.000 lir zaradi prepoznega prihajanja na trening. V zvezi s tekmo Lazio - Genoa je dobila vsa enajstorica kolektivno globo zaradi premajhne prizadevnosti.

Prof. Siliato, predsednik Lazia, je končno izrazil upanje, da bo enajstorica z okrevanjem nekaterih titularnih igralcev igrala bolje, nato pa odbor soglasno izrekel zaupnico jugoslovanskemu trenerju Čiriču.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 8. t. m. ob 19.30 uri Titanus film:

«NEVIHTE»

Igrajo: S. PAMPANINI, JEAN GABIN in CARLA DEL POGGIO

Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

Kino na Opčinah

predvaja danes 8. t. m. z začetkom ob 18. uri Metro barvni film:

«Vedno je lepo vreme»

Igrajo: GENE KELLY, DAN DAILEY, CYD CHARISSE

FITZROY MACLEAN

VOJNA NA BALKANU

26.

Nekaj izbranih poglavij

Lola Ribar, s katerim sem se seznanil že na poti k obali, je bil človek drugega kova. Tudi on se je v celoti udeleževal bitk, vendar je bila njegova vloga v partizanskem gibanju predvsem politične narave. Četudi mu še ni bilo trideset let, se je videlo že sedaj, da sodi v ono skupino ljudi iz najbližje Titove okolice, ki bo v Novi Jugoslaviji dosegla veliko slavo. Njegov oče, dr. Ivan Ribar, starejši zdravnik dostojanstvene zunanjosti in lepih sivih las, je bil eden izmed tistih redkih posameznikov, ki so predstavljali spono med partizanskim gibanjem in bivšo Jugoslavijo. Vendar je bil Lola komunist od glave do pete. V raztrgani nemški uniformi, s svojo ognjevito zunanjostjo in obnašanjem, s svojo od sonca ožgano poltjo in tipičnimi slovenskimi potezami na obrazu je lahko služil kot model za portret vojaka revolucije. Bil je dovolj blizu središču dogajanj in je zato lahko nagonsko zadel, kakšna je linija Partije v zvezi s katerim koli predmetom. Zato bo lahko zanesljivo in avtoritativno govoril v imenu partizanov. Na drugi strani bo z veliko osebno privlačnostjo in poznavanjem položaja izpolnil nalogo odposlanca v zunanjem svetu. Ta je povsem tuj in neznan večini drugih partizanov, ki so se počutili kot doma v svojih gozdovih in vaseh.

Naslednjega dne sem poslal poročilo, v katerem sem zahteval dovoljenje, da smem s seboj vzeti dva partizanska predstavnika. Pristavil sem, da bomo po vsem sodeč prav kmalu povsem odrezani od obale. Zato upam, da bo odgovor hitro prišel.

Takoj sem se zavedel resnice, da je upanje kaj rahlo. Odločitev, ki sem jo zahteval od vlade, s politične plati ni bila ravno lahka. Odločitev britanskih oblasti, da sprejmejo partizanska predstavnika (četudi bi v nekem pomenu besede bila logična posledica moje misije), bi pomenila korak, proti kateremu bi ogorčeno nastopila jugoslovanska kraljevska vlada. Ta je bila naša zaveznica, z njo smo imeli službene odnose. Lahko sem si mislil, kakšen metež bo povzročila moja zahteva v domovini. Zato sem storil vse, kar je bilo v mojih močeh, da bi vso zadevo pojasnil Titu, sam pa sem se, poln odpovedi, prepustil dolgotrajnemu čakanju.

Minevali so dnevi za dnevom. Novice, ki so prihajale iz Dalmacije, so bile vse neugodnejše. Nemci so vztrajno utrjevali položaj v obalnem pasu in so sedaj napredovali vzdolž Pelješca. Pripravljali so invazijo na otoke. Ni se nam zdelo verjetno niti to, da bi partizani lahko ohranili v svojih rokah skrbno zgrajeno, a nikjer uporabljeno letališče pri Glamoču. Tako bom kmalu povsem odrezan od zunanjega sveta. Tudi odgovora na moje poročilo se vedno ni bilo.

Sklenil sem, da se vrnem na otoke in tam počakam na razvoj dogodkov. Od tod se bom lahko prepeljal čez Jadransko morje s kako lahko bojno ladjo ali s partizansko ladjico. Do tedaj bom lahko vsaj od blizu opazoval razvoj vojaškega položaja. Ribar in Milojević sta ostala v Jajcu, pripravljena, da odpotujeta, brž ko bosta zvedela, da jih naši zares žele videti.

* * *

Ob jutranjem svitu mrzlega jesenskega dne sem se znova pojavil ob obali. Ne spominjam se posebnih dogodkov med potovanjem, zato menim, da je minilo brez posebnosti. Bila je vsekakor sreča zame, ker so se Nemci že precej utrdili na tem zasedenem območju. Pravi čudež, da smo se prebili brez vsakršne nezgode!

Tokrat sem krenil na otok Hvar. Tja sem prispel po običajni poti — po nočni vožnji z ribiškim čolnom. Tik pred svitom smo se izkrcali v mestu istega imena na zahodnem delu otoka. Vzhodni del je zasedla manjša sovražnikova enota, ki je prišla s kopnega in se izkrcala. Vsi poizkusi, da bi jih vrgli z otoka, so bili doslej zaman.

Prav tako kot sem svoj čas čakal na Korčuli novic od mornarice, sem sedaj čakal na Hvaru, da zvem, ali naj zapustim deželo in vzamem partizanske predstavnike s seboj. Če že ne več, je sedaj deloval vsaj moj radijski oddajnik. Razpeli smo anteno na primernem drevesu in kmalu zatem je odhitela v Kairo in London cela kopica naročil, v katerih sem jadikoval in opozarjal na svoje prvo naročilo. Ali bo odgovor prišel dovolj zgodaj, da bosta Ribar in Milojević krenila k obali, še preden ne bo prepozno?

Prebivalci Hvara so storili vse, da bi mi bilo bivanje čim prijetnejše. Prirejali so govore, pili zdravice, majhni protifašistični otroci s piskavim glasom so mi podajali šopke cvetja. Mnogo so govorili o zmagi in osvoboditvi. Vojaški položaj pa je bil tak, da ni bilo ravno mnogo razlogov za veselje. Zato so imele vse te proslave prizvok zaskrbljenosti.

Zadnji kurir s kopnega je potoval brez prtljage ali bremena, pa so ga skorajda prijeli na poti proti obali. Po njegovem pripovedovanju sodeč bodo Nemci s premiki čet kmalu onemogočili vsak stik med obalo in notranjostjo. Razen tega so se znova vnele bitke na Pelješcu. Začasna bolnica na Hvaru se je jela polniti z novimi ranjenci. Med njimi je bilo tudi nekaj dečkov in deklic dvanajst do trinajst let. Nekateri ranjenci so imeli grobo odsečene roke in noge — rezultat ogorčenih in točnih izstrelkov nemških minometov. Na drugi strani nas je sovražnikova enota, ki se je izkrcala na drugem koncu otoka, neprestano spominjala, kaj nas čaka, četudi je bila sicer mirna. Česar smo se bali, se je pravzaprav že zgodilo na sosednem otoku Mljetu: Nemci so ga pred dnevi zasedli. Nemška taktika je bila okrepiti položaj na kopnem, nato pa zavzeti otok za otokom, ki se jim bo zdel najbolj primeren. Partizani niso mogli na vsakem otoku vzdrževati zadostno število vojakov in opreme, da bi se uprli postopnemu osvajanju.

Perspektive so bile torej vse drugo, le rožnate ne.

Slednjič je vendarle prispel odgovor: naj pridem takoj poročat.

(Nadaljevanje sledi)